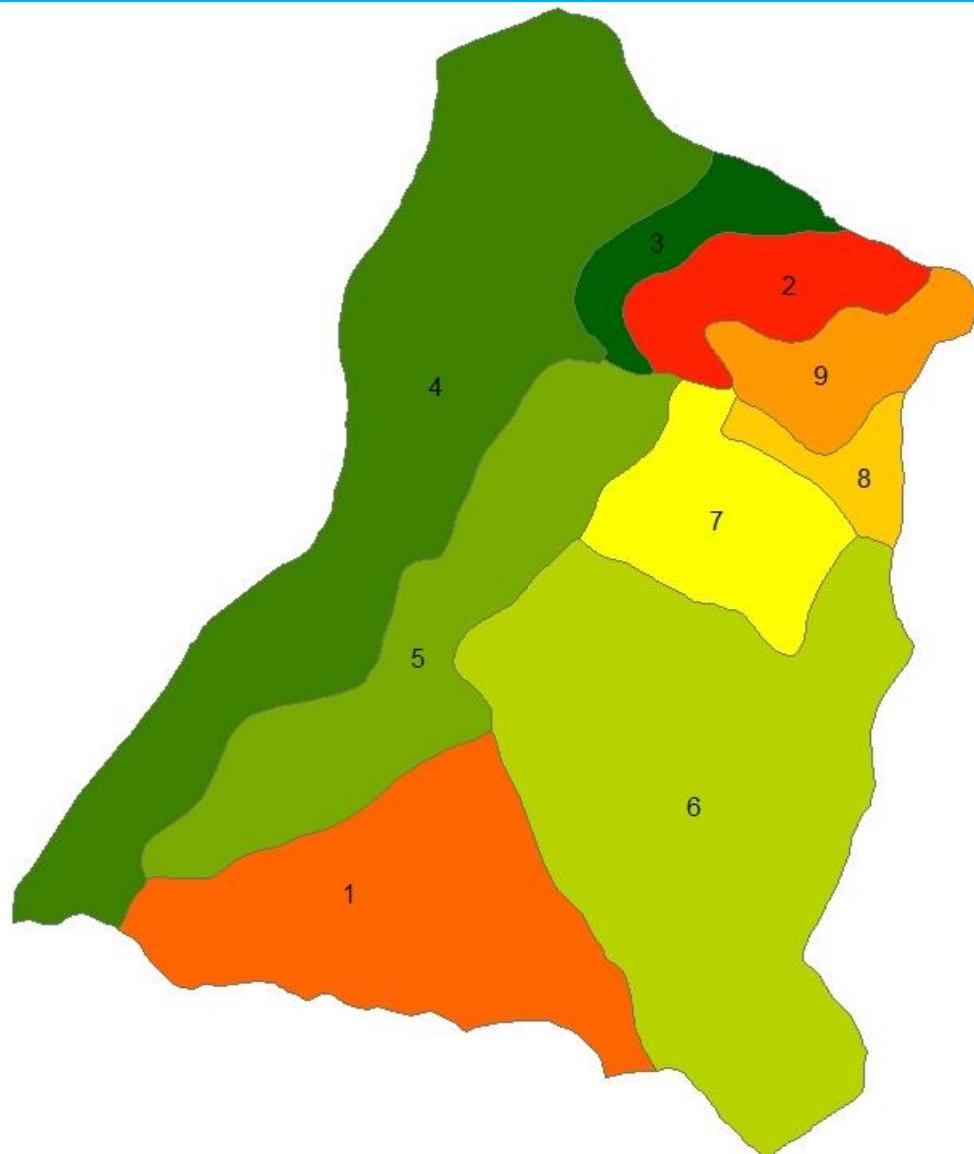


खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना प्रतिवेदन बाच्छा गाविस

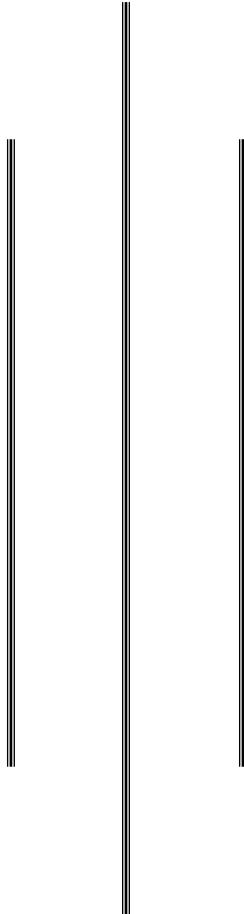


तयार गर्ने

गाउँ विकास समितिको कार्यालय, बाच्छा

तयार गरिएको मिति : २०७२/०८/२४

गाविस स्तरीय खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता योजना, वाच्छा पर्वत



तयार गर्ने
वालाकोट गाउँ विकास समितिको कार्यालय

सहजिकरण गर्ने

गाविसको मन्त्रव्य

नेपाल सरकारले सन् २०१७ सम्मा शत प्रतिशत घरपरिवारमा सरसफाई तथा खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउने लक्ष्य राखेको विदितै छ । सो लक्ष्य पुरा गर्ने नेपाल सरकारले सबै दातृ संस्था तथा सबै साफेदार संस्थाहरूको सहभागितामा सरसफाई गुरुयोजना २०६८ लागु गरेको छ ।

जबसम्म गाउँमा बस्ने जनताका आर्थिक तथा सामाजिक स्तरमा अभिवृद्धि हुदैन तबसम्म देशको वास्तविक विकास भएको मान्न सकिदैन । जस अनुसार राज्यले गर्नुपर्ने सम्पुर्ण कामहरू केन्द्रीय तहवाट मात्र सञ्चालन गर्न सम्भव नहुने भएकाले स्थानीय तहमा जे जस्ता आवस्यकता र समस्याहरू छन् । तिनिहरूको पुर्ति र समाधान गर्न सोहिं ठाउँका जनताहरूलाई संस्थागत रूपमा संगठित गरी काम गराउने अधिकार निक्षेपण गर्नु नै विकेन्द्रीकरण हो ।

जुनसुकै योजना तथा आयोजना संचालन गर्नको लागी तथ्याङ्कु तथा सुचनाको अपरिहार्यता हुन्छ । तथ्याङ्कु तथा सुचनाको अभावमा सम्बन्धीत क्षेत्रको वास्तविकता पहिचाहन गर्न सकिदैन । यसै सन्दर्भमा यस वालाकोट गा.वि.समा पश्चिम नेपाल ग्रामिण खानेपानी तथा स्वास्थ्य सरसफाई कार्यक्रम दोश्रो चरणको सहयोगमा जि.वि.स.मार्फत खुर्कोट युवा क्लवको सामाजिक तथा प्राविधिक सहयोगमा र गाउँस्तरीय खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता समन्वय समिति (VWACC) तथा गाउँ विकास समिति वालाकोटको आयोजनामा स्वास्थ्य सरसफाई सम्बन्धमा रहेका हरेक समस्या समाधानका लागी गाउँ खानेपानी स्वास्थ्य सरसफाई तथा स्वच्छता योजना (Vwash Plan) तयार गरिएको छ । यस भित्र गा.वि.सको प्रत्येक बस्ती तथा वडा स्तरीय विवरण घरधुरी संख्या जनसंख्या जातिय समुदायको वस्ती र विवरण गा.वि.स.को वर्तमान खानेपानीको अवस्था र प्रयोग, विद्यमान खानेपानीको आयोजना विवरण र उपयोगमा रहेका तथा नरहेका खानेपानीका श्रोतहरूको विवरण प्रत्येक बस्ती तथा वडा स्तरीय सरसफाई तथा अवस्था लगायत अन्य विविध पक्षहरूसँग सम्बन्धीत विवरणहरू समावेश रहेका छन् । अन्त्यमा यस खानेपानी स्वास्थ्य सरसफाई तथा स्वच्छता योजना किताब तयार गर्ने क्रममा सहयोग पुऱ्याउने जिल्ला विकास समिति पर्वत पश्चिम नेपाल ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना दोस्रो चरण तथा हरेक स्तरमा फिल्डमा खटेर सामाजिक तथा प्राविधिक रूपमा महत्वपूर्ण योगदान गर्ने खुर्कोट युवा क्लव (KYC-Nepal,Parbat) लाई धन्यवाद दिन चाहन्छ ।

.....
गा.वि.स.सचिव वाच्छा

शुभ - कामना

पर्वत जिल्लालाई सन् २०१७ को अन्तसम्ममा सरसफाई तथा खानेपानीको जिल्ला वनाउने महान् लक्ष्यका साथ खुल्ला दिशामुक्त पश्चातको स्वस्थ्य र सरसफाईको आनीबानीमा पूर्ण परिवर्तन सम्बन्धि रणनीतिक कार्ययोजना २०६८ तयार गरी लागु गरीएको छ। सोही अनुसार गाउँ विकास समिति वालाकोटले खानेपानी स्वास्थ्य सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तयारी (Vwash Plan) लगायत गा.वि.स स्तरीय विविध कार्यक्रम तर्जुमा गरि कार्यान्वयन तथा सञ्चालन गर्नका लागी वालाकोट वासी जनताहरूलाई विविध सेवा उपलब्ध गराउने सन्दर्भमा अद्यावधिक तथ्याङ्क तथा सुचनाहरूको महत्वपुर्ण भुमिका रहेको हुन्छ ।

यसै सन्दर्भमा बाच्छा गा.वि.स द्वारा प्रकाशन गर्न लागिएको यस गाउँ खानेपानी स्वास्थ्य सरसफाई तथा स्वच्छता योजना (Vwash Plan) ले सन् २०१७ सम्ममा सबैलाई स्वच्छ पिउने पानी र पुर्ण सरसफाईमा पहुँच पु-याई गा.वि.स.लाई पुर्ण आनीबानी परिवर्तन सहितको गा.वि.स.घोषणा गर्नमा प्रमुख भुमिका खेल्ने छ । यसले गर्दा वाच्छा वासी सबै जनताहरूको खानेपानी तथा स्वास्थ्य सरसफाई क्षेत्रमा सुधार हुनेछ । साथै यस कार्यमा सबैको सकृय सहयोग र सहभागिता रहने कुरामा म पुर्ण विश्वस्त हुदै यस गाउँ खानेपानी स्वास्थ्य सरसफाई तथा स्वच्छता योजना (Vwash Plan) ले वालाकोट गा.वि.स.को खानेपानी स्वास्थ्य तथा सरसफाईका विविध पक्षहरू वारेमा जानाकारी राख्न चाहानु हुने सबैलाई सन्तुष्टि दिनेछ । यस गाउँ खानेपानी स्वास्थ्य सरसफाई तथा स्वच्छता योजना (Vwash Plan) ले वाच्छा गाविसलाई नमुना गाविस घोषणा गर्नमा सहयोग पुगोस् भनि शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

भिम वहादुर कुवरं
स्थानिय विकास अधिकारी पर्वत

१. परिचय
 - १.१ पृष्ठभूमि
 - १.२ उद्देश्य
 - १.३ विधि
 - १.४ सिमितता
२. गाउँ विकास समितिको संक्षिप्त जानकारी
 - २.१ अवस्थिति, सिमाना तथा प्रशासनिक विभाजन
 - २.२ क्षेत्रफल तथा भूउपयोग
 - २.३ जनसंख्या, घरधुरी र जातजाती
३. खानेपानीको अवस्था
 - ३.१ गाविसको खानेपानीको तुलनात्मक अवस्था
 - ३.२ खानेपानीको विद्यमान अवस्था
४. स्वास्थ्य र सरसफाईको तुलनात्मक अवस्था
५. गाविसको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना
कार्यान्वयन तथा संशोधित कार्य योजना
६. जलवायु परिवर्तन अनुकुलन तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण
अनुसूचीहरू
 - अनुसूची-१: प्रत्येक वडाको जनसंख्याको विवरण
 - अनुसूची-२: घरधुरी तथा जातीय समूदाय सम्बन्धी अध्यावधिक तथ्यांक
 - अनुसूची-३: खानेपानीको विद्यमान अवस्था
 - अनुसूची-४: खानेपानीको सुविधास्तर निर्धारण
 - अनुसूची-५: आ.व. २०७०/०७१ सम्म सम्पन्न भएका योजनाहरू र
प्रयोगमा रहेका श्रोतहरू एवम् उक्त योजनाहरूको हालको अवस्था
 - अनुसूची-६: निर्माणाधिन खानेपानी योजनाहरूको विवरण
 - अनुसूची-७: गाविसका टोलहरूमा घरेलु चर्पीको हालको अवस्था
 - अनुसूची-८: विद्यालय तथा संस्थागत शौचालयको वर्तमान अवस्था
 - अनुसूची-९: पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको अवस्था
 - अनुसूची-१०: गाविस स्तरिय तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको विवरण
 - अनुसूची-११: गाविस स्तरिय तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको विवरण
र लागत
 - अनुसूची-१२: गाविस स्तरीय पूर्ण सरसफाई रणनीतिक योजना
 - अनुसूची-१३: गाविसको प्राप्त तथ्याङ्क अनुसारका जिआइएस् नक्शाहरू

यस भित्र प्रयोग गरिएका संक्षिप्त रूपहरूः

आर. भि. टि.	रिजर्वर्यर टंकी
आ. व.	आर्थिक वर्ष
उ. मा. वि.	उच्च माध्यमिक विद्यालय
किमि	किलोमिटर
क्र.सं.	क्रमसंख्या
खा. पा.	खानेपानी
खा. पा. यो.	खानेपानी योजना
गाविस	गाउँ विकास समिति
जि. आई.	ग्रामभनाइजड आइरन
जि. वि. स.	जिल्ला विकास समिति
नि. मा. वि.	निम्न माध्यमिक विद्यालय
ने. रु.	नेपाली रुपैया
नं.	नम्बर
प्रा. वि.	प्राथमिक विद्यालय
मा. वि.	माध्यमिक विद्यालय
वि. सं.	विक्रम सम्बत
स. स. यो.	सरसफाइ योजना
सि. सि.	कलेक्सन च्याम्बर
VWASH	Village Water, Sanitation and Hygiene
VWASHCC	Village Water, Sanitation and Hygiene Coordination Committee

१. परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाल सरकारको सन् २०१७ सम्ममा सबैलाई खानेपानी र सरसफाइ सुविधा पुऱ्याउने लक्ष्य हासिल गर्ने दिशामा सहयोग गर्दै स्थानीय निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकार र फिनल्याण्ड सरकारका बीच पश्चिमाञ्चल तथा मध्ये पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रका गरी चौध वटा जिल्लाहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रम सञ्चालनको लागि द्विपक्षिय समझौता भए वमोजिम पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ परियोजना सन् २००८ देखि २०१३ अवधिको पहिलो चरण सफलतापूर्वक सम्पन्न गरी सन् २०१३ देखि २०१८ सम्मको अवधिको लागि दोस्रो चरण आरम्भ भएको छ ।

यस सन्दर्भमा समुदायले सहभागितात्मक रूपमा तर्जुमा गरेको योजनाले मात्र समुदायका वास्तविक आवश्यकताको पहिचान गर्न सक्दछ र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा गरिने बाह्य सहयोग वास्तविक आवश्यकता भएको वर्गमा पर्दछ जसले स्थानीय सरकारको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने क्षमतालाई विकास गरी सन् २०१७ को नेपाल सरकारको लक्ष्य पुरा गर्न सहयोग गर्दछ भन्ने मान्यतालाई अंगीकार गरी परियोजनाको पहिलो चरणमा विभिन्न ६ वटा गाविसको गाउँस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा र जिल्ला स्तरिय रणनीतिक ५ वर्षे योजना तर्जुमा गर्न सहयोग गरिएको थियो ।

यस परिप्रेक्ष्यमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनामा तर्जुमा भएका क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्नको लागि परियोजनाले पहिलो चरणमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गरायो, जसको फलस्वरूप: खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको क्षेत्रमा उक्त गाविसहरूमा परिवर्तन भएको छ ।

परियोजनाको दोस्रो चरणको परियोजना दस्तावेजले वास्तविक रूपमा सेवाविहीन, जसले हालसम्म खानेपानी कार्यक्रमको लागि कुनै पनि बाह्य सहयोग प्राप्त गरेका छैनन् । त्यस्ता क्षेत्रमा मात्र परियोजनाको सहयोग केन्द्रीत गर्ने निर्देश गरे वमोजिम परियोजनाको सहयोग विस्तारको लागि थप दुर्गम तथा सेवाविहीन गाविसहरू छनौट गरी सोहि वमोजिमको योजना तर्जुमा गरी सहयोग गर्ने भन्ने उल्लेख भएको छ । यसका साथै परियोजनाको पहिलो चरण सम्पन्न भएका गाविसहरूबाट क्रमशः परियोजनाको सहयोगको बहिर्गमन गर्दै जानको लागि समेत उक्त गाविसहरूको हालको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको वस्तुस्थिति अद्यावधिक गर्नु आवश्यक देखिएको साथै परियोजनाको बहिर्गमन पश्चात समेत गाविसले सेवा पुग्न बांकी रहेका क्षेत्रमा अतिरिक्त स्रोतको खोजी गरी वा आफैनै स्रोत परिचालन गर्न समेत अद्यावधिक खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको आवश्यकता पर्ने भएकोले समेत पहिलो चरणमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा भएका सबै गाविसहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा गर्नु वाच्छनीय देखिएकोले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा कार्यमा सहजीकरण गर्ने जिल्ला विकास समिति, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय जस अन्तर्गतको जिल्ला खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता इकाइ र गाउँ विकास समिति समेतलाई उक्त कार्यको लागि सहयोगी दस्तावेजको रूपमा तयार गरिएको गाउँ विकास समिति स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा गर्ने निर्देशिका वमोजिम यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१.२ उद्देश्य

गाउँस्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा कार्यको समग्र उद्देश्य गाउँ विकास समितिलाई स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ को दफा (६५) ले प्रत्येक स्थानीय निकायलाई आफ्नो सिमाक्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्य जनमुखी, सहभागितात्मक, प्रभावकारी, सुव्यवस्थित र दिगो प्रतिफल दिने गरी सञ्चालन गर्न आवधिक गाउँ विकास योजना तयार गरी सोही योजना अन्तरगतका आयोजनाहरूलाई प्राथमिकताको आधारमा सञ्चालन गर्न निर्देशित गरे वमोजिम गाविसको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तयार गरिएको छ ।

यसका अतिरिक्त यस कार्यका खास उद्देश्यहरू निम्न वमोजिम रहेका छन्:

- गाउँ विकास समितिको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गरी सबैका लागि खानेपानी र सरसफाई सुविधा उपलब्ध गराउन आवश्यक पर्ने स्रोतको पहिचान गर्नु,
- गाविस क्षेत्रभित्र सेवाविहीन, सेवा प्राप्त र सुविधा स्तरोन्तरी गर्नुपर्ने समुदायको पहिचान गरी प्राथमिकिकरण गर्ने र सोहि वमोजिम स्रोतको विनियोजन गर्ने,
- गाविसको पूर्ण सरसफाईको रणनीतिक योजना तर्जुमा गर्ने र सोहि वमोजिम कार्यक्रमहरू तय गर्ने,
- जलवायु परिवर्तनबाट खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रमा पर्न गएका तथा भविष्यमा पर्न सक्ने असरहरूको वारेमा अध्ययन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका क्रियाकलापहरू पहिचान तथा तर्जुमा गर्नु,
- पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजनाको दोस्रो चरणको अवधारणा वमोजिम उक्त गाविसमा परियोजनाको सहयोगको स्तर निर्धारण गरी सोहि वमोजिम कार्ययोजना तयार गर्ने कार्यमा सहयोग गर्नु रहेको छ ।
- गाविसमा खानेपानी, स्वास्थ्य र सरसफाई स्वच्छताका कार्यक्रम संचालन गर्दा सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूलाई एक ढार प्रणाली लागु गरि प्रथमिकता निर्धारण भए वमोजिम कार्यान्वयन गर्नु ।

१.३ विधि

गाउँस्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तयारी कार्यको लागि निम्न वमोजिमको क्रियाकलाप गरिएको थियो ।

क्र.सं.	क्रियाकलापको नाम	समय अवधी	कैफियत
१	भिवास योजना निर्माण अभियुक्तिकरण	४ दिन	जिल्लास्तरमा
२	गाविसस्तरीय भिवास योजना अभियुक्तिकरण	१ दिन	गाविसस्तरमा
३	वडास्तरीय कार्यको लागि तयारी तथा अभियुक्तिकरण	३ दिन	वडास्तरमा
४	पछाडी पारिएका महिलाहरूको क्षमता विकास तालिम	२ दिन	गाविसस्तरमा

५	पछाडी पारिएका दलित, जनजातिहरूको क्षमता विकास तालिम	२ दिन	गाविसस्तरमा
६	वडास्तरीय सामाजिक/प्राविधिक अध्ययन	९ दिन	वडास्तरमा
७	भिवाससिसि पुनर्गठन	१ दिन	गाविसस्तरमा
८	वडास्तरिय योजना तर्जुमा	९ दिन	गाविसस्तरमा
९	तथ्यांकको प्रारम्भिक विष्लेशण तथा योजना तर्जुमा पूर्व तयारी	२ दिन	गाविसस्तरमा
१०	गाविसस्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला	२ दिन	गाविसस्तरमा
११	भिवासयोजना इापट तयारी र भिवाससिसि वाट पारित	१ दिन	गाविसस्तरमा

उपरोक्त क्रियाकलापहरू चौतर्फी विकास श्रोत मञ्च (CDRF) नेपाल पर्वत र गा.वि.स.सामाजिक परिचालक मार्फत सहजकर्ताको भुमिका निर्माण गरि तालिम व्यवस्थापन र प्रतिवेदन लेखन कार्य समेत चौतर्फी विकास श्रोत मञ्च नेपाल पर्वतले गरेको छ ।

समग्र कार्यको अगुवाई गाविसले गरेको थियो, जसको लागि गाविसलाई आवश्यक सहयोग गर्न चौतर्फी विकास श्रोत मञ्च नेपाल पर्वत वाट एकजना कार्यक्रम संयोजक र एकजना प्राविधिक कर्मचारी उपलब्ध गराएको थियो ।

१.४ सिमितता

यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना, जिल्लाको यस क्षेत्रको विकासको निम्नि पूर्णरूपमा सहयोगी रहेपनि यसका आफ्ना केही सिमितताहरू रहनेछन्:

- अपर्भट आउनसक्ने तत्कालिन आवश्यकताहरूको प्राथमिकिकरण
- बजेट विनियोजनमा न्यूनता
- प्राथमिक तहको तथ्याङ्कको सहज उपलब्धता
- राजनैतिक स्थिरता एवं स्थानीय सरकार तथा सुशासन
- प्र्याप्त प्राविधिक तथा प्रशासनिक कर्मचारीको खटनपटन
- दातृ राष्ट्र तथा संघ, संस्थाहरूको सहयोगको सुनिश्चितता एवं निरन्तरता
- राजनीतिज्ञ तथा योजनाकारहरूको दूरदृष्टि

२. गाउँ विकास समितिको संक्षिप्त जानकारी

२.१ अवस्थिति, सिमाना तथा प्रशासनिक विभाजन

बिश्व मानचित्रमा नेपालको पचहत्तर जिल्लाहरू मध्ये एक पहाडी जिल्ला पर्वत जिल्लाको ४७ वटा गा.वि.स. मध्ये सदरमुकाम कुश्मा बाट करीब ८ कोष भण्डै २२ कि.मि. दक्षिणमा अवस्थित यस वाच्छा गाउँ विकास समिति २८ डी ०४ मी ३१ से देखि २८ डी ०६ मी ४३ से सम्मको उत्तरी अक्षांश र ८३ डी ३५ मी ३० से देखि ८३ डी ३७ मी ३४ से पूर्वि देशान्तर सम्म फैलिएर रहेको छ । यस गाउँ

विकास समितीको पूर्वमा भोक्सिड र होश्राङ्गदी गा.वि.स., पश्चिममा वागलुङ्ग जिल्लाको छिस्ती गा.वि.स., उत्तरमा पाडराड गा.वि.स. र दक्षिणमा उराम र वराचौर गाउं विकास समिति पर्दछन् । राजनैतिक बिभाजनको हिसावले यो गाउं विकास समिति जिल्लाको निर्वाचन क्षेत्र नं २ मा र इलाका नं ८ अन्तर्गत रहेको छ । नौ वटा वडाहरू र ५८ वस्तिहरूमा विभाजित यस गाउं विकास समितिको प्रशासनिक केन्द्र वडा नं ३. मा रहेको छ । समुन्द्र सतहदेखी ६०० मिटरमा देखी २१६० मिटर सम्मको उचाइमा रहेको यस गा.वि.स.को अग्लो भुभाग वडा नं ६ मा २१६० मिटर र ६०० मिटर उचाई भएको वडा नं ४ को कालीको तिर सबैभन्दा होचो भूभाग हुन् । अत्यन्त रमणीय र उज्यालो तथा सामान्य भिरालो उब्जाउ भुमी रहेको यस गा.वि.स.मा ४५ प्रतिशत खेतीयोग्य जमीन र ५५ प्रतिशत जंगलले ढाकेको छ । । कुल क्षेत्रफल १३०६.७५ हेक्टर रहेको यस गाउं विकास समितिमा समसितोष्ण हावापानी पाईन्छ । जाडो समयमा जाडो हुने तथा गर्मी समयमा कम गर्मी हुन्छ । गा.वि.स.को माथिल्लो भागमा केही ठण्डा हावापानी पाईयतापनि मध्य तथा तल्लो भागमा एकैनासको हवापानी पाईन्छ । गर्मिमा ३५ डिग्री सम्म तापक्रम रहन्छ भने हिउदमा २० देखि २४ सेल्सियस तापक्रम पाईन्छ । समग्रमा यस गाउं विकास समितिको हावापानी ज्यादै बसोवास योग्य तथा रमणीय रहेको छ । (श्रोत: वाच्छा गा.वि.स.वस्तुगत विवरण २०६७/०६६ अनुसार)

यस गाउं विकास समितिको वडा नं १, ३ र ५ हुदै काली गण्डकी लोकमार्ग निर्माण भएको छ । अन्य वडा तथा वस्तीहरू जोड्ने साना तिना साखा वाटाहरू निर्माण भैरहेका छन् ।

२.२ क्षेत्रफल तथा भूउपयोग

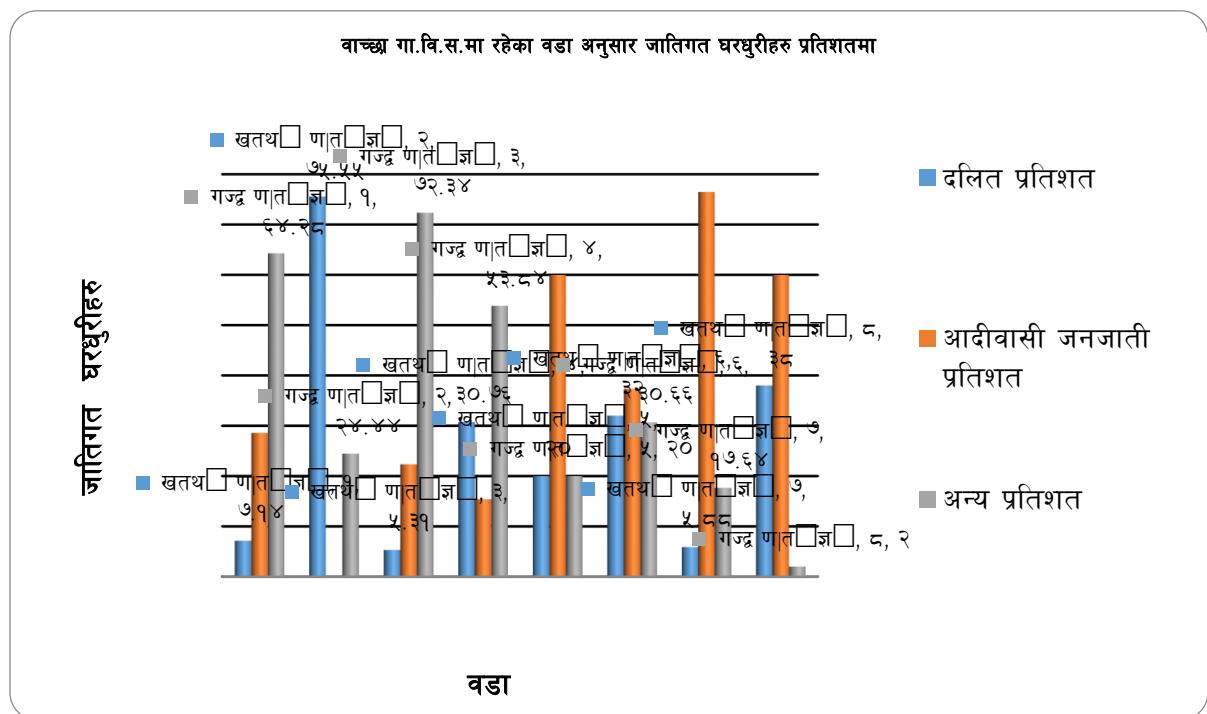
भिरालो धरातलिय स्वरूपले बनेको यो गाउं विकास समिति समुन्द्र सतहदेखी ६०० मिटरमा देखी २१६० मिटर सम्मको उचाइमा रहेको यस गा.वि.स.को अग्लो भुभाग वडा नं ६ मा २१६० मिटर र ६०० मिटर उचाई भएको वडा नं ४ को कालीको तिर सबैभन्दा होचो भूभाग हुन् । कुल क्षेत्रफल करिब १३०६.७५ हेक्टर रहेको यस गाउं विकास समितिको भूउपयोग स्थिति देहायबमोजिम छ :

कुल भूमिको क्षेत्रफल	: १३०६.७५ हेक्टर
खेत	: ७५ हेक्टर
पाखोवारी	: २१३ हेक्टर
भाडि, बुट्यान र चरन क्षेत्र	: २११ हेक्टर
वन जंगल क्षेत्र	: ७८५.७५ हेक्टर
वांझो जमिन	: २२ हेक्टर

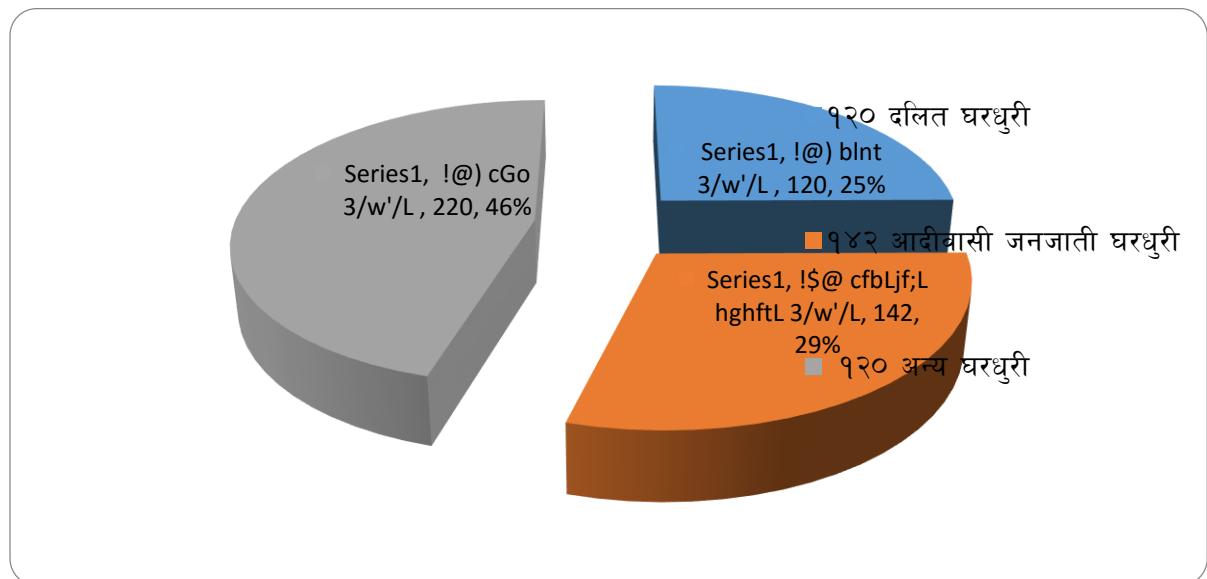
(श्रोत: जिल्ला विकास समिति पर्वत, जिल्ला वस्तुगत विवरण २०५८)

२.३ जनसंख्या, घरधुरी र जातजाती

वाच्छा गा.वि.स.मा जातजातीको वसोवासको अवस्थालाई हेर्दा विविधता रहेको पाईन्छ । वडा भेला, घरधुरी सर्वेक्षण अध्ययनबाट आएको तथ्याङ्क अनुसार हाल यस गाविसमा कुल ४८२ घरधुरी रहेका छन् । यस गाविसको कूल जनसंख्या (प्रक्षेपित) २६५१ रहेको छ । ब्रह्मण क्षेत्री समुदायको वाहूल्यता रहेको यस गाविसमा आदिवासी जनजातीको १४२ घरधुरी अर्थात् २९.४६% दलितको १२० घरधुरी अर्थात् २४.८९%, अन्यको २२० घरधुरी अर्थात् ४५.६४% घरधुरी रहेको छ । विस्तृत विवरण अनुसूची-१ तथा २ मा दिइएको छ ।



गा.वि.स.मा भएका जातिगत घरधुरीहरु



यस गाविसमा १ वटा उच्च मा. वि., १ वटा नि.मा.वि, ३ वटा प्राथमिक विद्यालय रहेका छन् भने ४ वटा सेवामूलक कार्यालयहरु उप स्वास्थ्य चौकी १, अतिरिक्त हुलाक, पशु सेवा कार्यालय १, गाविसको कार्यालय १ र प्रहरी चौकी १ रहेका छन् ।

यस गा.वि.स.मा वि.सं. २०६८ मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रम शुरू हुदाको समयमा दक्ष जनशक्तिको अवस्था हेर्दा खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी प्राविधिक र मर्मत सम्भार कार्यकर्ता ३ जना, डुकर्मी/ सिकर्मी सम्बन्धी ज्ञान भएका १८ जना, महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविका ९ जना, अन्य ११ जना गरी कूल ४१ जना रहेको देखिन्छ ।

३. खानेपानीको अवस्था

३.१ खानेपानी सुविधास्तर छनौटका आधारहरु

खानेपानीको सुविधाको स्तर चारवटा फरक फरक सुचक वाट पहिचान गरिन्छ । सुचकको न्यूनतम स्तरको आधारमा एउटा घरधुरिको सुविधाको स्तर पत्ता लगाईन्छ । जस्तै यदि कुनै घरधुरीको तीनवटा सुचकहरु सुविधाको पहिलो तहमा छन् तर एउटा सुचक दोश्रो, तेश्रो वा चौथौ कुनै एउटा सुविधा स्तरमा छ भने समग्र रूपमा उक्त घरधुरीको सुविधाको स्तर सबै भन्दा कम सुविधाको स्तर अनुसार निर्धारण गरिन्छ । सुविधा स्तर वर्गीकरणका आधारहरु तल उल्लेखित गरिएको छ ।

सुविधा स्तर	पानी ओसार्न लाग्ने समय मिनेटमा	परिमाण (लि/व्य/दिन) (LPJD)	पानीको गुणस्तर	विश्वसनियता महिना / वर्ष
(पहिलो स्तर) राम्रो	१५ मिनेट सम्म	४५ लिटर वा सो भन्दा माथी	राम्रो प्रदुषण हुने संभावना नरहेको भएमा	निरन्तर
(दोश्रो स्तर) स्वीकार्य	१६ देखि ३० मिनेट सम्म	२५ देखि ४४ लिटर सम्म	मध्यम प्रदुषण हुने संभावना भएमा	१ महिना सम्म सुक्ने
(तेश्रो स्तर) नराम्रो	३१ देखि ४५ मिनेट सम्म	१५ देखि २४ लिटर सम्म	नराम्रो प्रदुषण हुने उच्च संभावना भएमा	१ देखि २ महिना सम्म सुक्ने
(चौथौ स्तर) धेरै नराम्रो	४५ मिनेट भन्दा माथी	१५ लिटर भन्दा कम	धेरै नराम्रो वर्तमानमा प्रदुषण अवस्थामा रहेको भएमा	२ महिना भन्दा वढि सुक्ने

३.२ गाविसको खानेपानीको तुलनात्मक अवस्था

यस गाविसका जम्मा ४८२ घरधुरी मध्ये खानेपानी सेवा प्राप्त नगरेका घरधुरी २९ अर्थात् ६.०१%, रहेका छन् भने सन्तोषजनक सेवा प्राप्त गरेका घरधुरी १०६ अर्थात् २१.९९% र राम्रो संग योजना संचालन भई सेवा प्राप्त गरेका घरधुरीहरु १५३ अर्थात् ३१.७४%, मर्मत गरि सेवा सलनुपर्ने १४१, अर्थात् २९.२५% र पूर्ण रूपले नयां योजना निर्माण गरि सेवा दिनुपर्ने १८८ घरधुरी अर्थात् ३१.००%, रहेको छ। जस मध्ये पाईप धारा बाट पानी खाने ४६८ घरधुरी अर्थात् ९७.०९%, खोला खोल्सीको खानेपानी प्रयोग गर्ने २ घरधुरी अर्थात् ०.४१% रहेको छ र कुवा पंधेराको खानेपानी प्रयोग गर्ने घुरधुरी १२ अर्थात् २.४८ रहेको छ। यसको विवरण अनुसूची-३ मा दिइएको छ।

■ गा.वि.स.मा, फरकफरक स्थान वाट खानेपानीको सुविधास्तर प्राप्त गर्ने घरधुरीहरु

४६८/८, ४६८

■ , झ्यञ्जङ्गी,
घाथ/ण+ह]/८,

सदृथद, २

१२

३.२ खानेपानीका श्रोतहरू

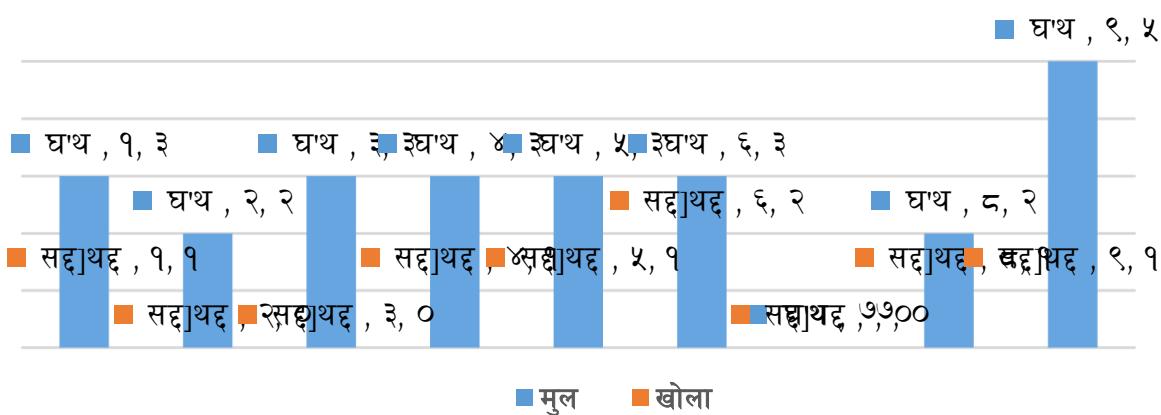
बाच्छा गा.वि.स.मा निम्नानुसार वडा अनुसार खानेपानीका श्रोतहरू रहेका छन्।

पानीका श्रोतहरूको विवरण (Water Source)

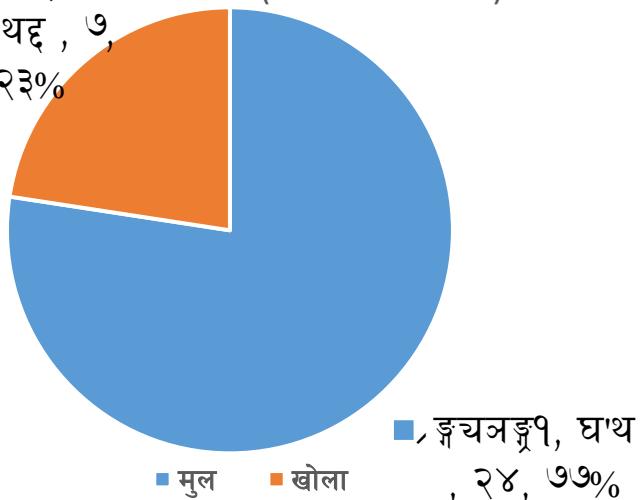
वडा नं.	खानेपानी श्रोतका प्रकारहरू			
	मुल	खोला	कुवा/ताल	जम्मा
१	३	१	०	४
२	२	०	०	२
३	३	०	०	३
४	३	१	०	४
५	३	१	०	४
६	३	२	०	५
७	०	०	०	०
८	२	१	०	३
९	५	१	०	६
जम्मा	२४	७	०	३१

%	७७.४१	२२.५८	०	१००
---	-------	-------	---	-----

पानीका श्रोतहरुको विवरण (Water Source)

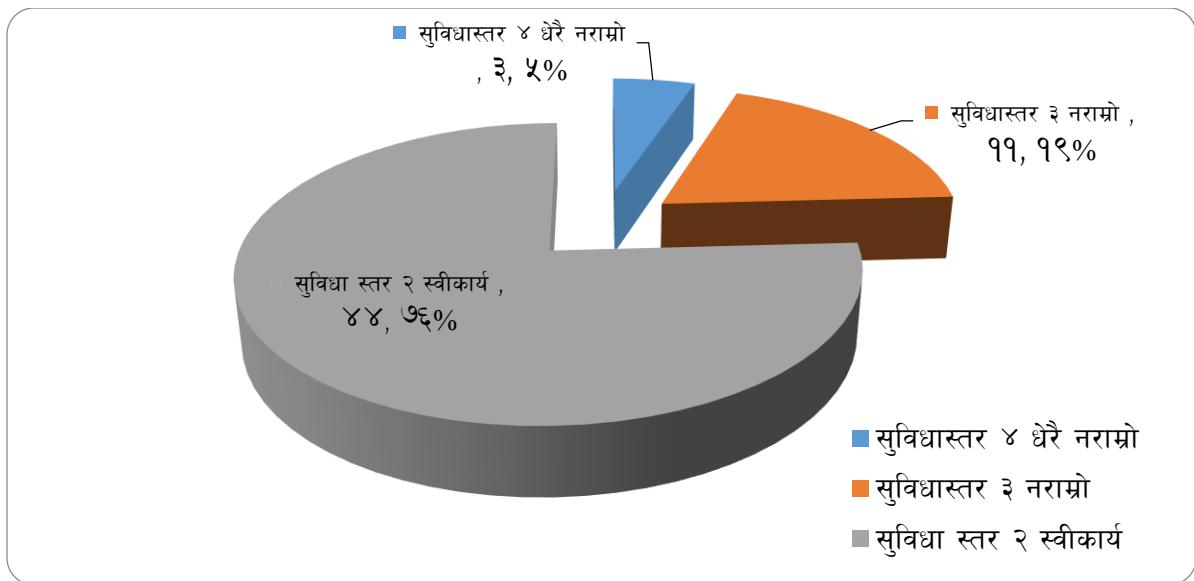


पानीका श्रोतहरुको विवरण (Water Source)



३.३ खानेपानीको विवरण अवस्था (टोल स्तरमा)

सुविधास्तर वर्गीकरण गर्दा ५८ वटा टोल मध्ये ३ वटा टोल अर्थात् (९.१७%) को अवस्था धेरै नराम्भो जस्लाई सुविधास्तर ४ मा राखिएको छ, ११ वटा टोल अर्थात् (१८.९६%) को अवस्था नराम्भो जस्लाई सुविधास्तर ३ मा राखिएको छ, ४४ वटा टोल अर्थात् (७५.८६%) को अवस्था स्वीकार्य रहेको छ जस्लाई सुविधा स्तर २ मा राखिएको छ। कुनै पनि टोल सुविधा स्तर १ मा रहेको अवस्था भेटिएन। यी टोलहरूलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यक्रम बनाउनु पर्ने देखिन्छ। विस्तृत विवरण अनुसूची-४ मा देखाइएको छ। ५८ टोलमा सुविधास्तर वर्गीकरण गर्दा निम्नानुसारको अवस्था रहेको छ।



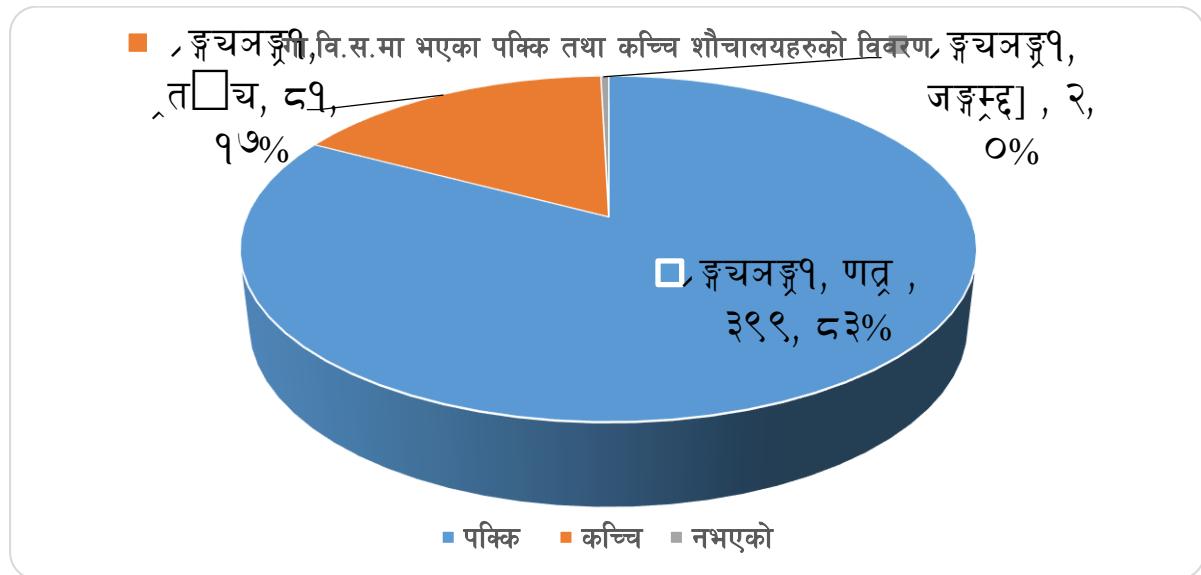
आ.व. २०७०/०७१ सम्म सम्पन्न भएका १४ योजनाहरू र प्रयोगमा रहेका श्रोतहरू एवम् उक्त योजनाहरूको हालको अवस्था अनुसूची-५ को तालिकामा देखाइएको छ । जस मध्ये २ वटा योजनाको भौतिक अवस्था राम्रो, ७ वटाको सन्तोषजनक र बाँकी ५ वटाको नराम्रो देखिन्छ । वडा नं. १ को वुकेखोला खा.पा डिजाइन पिरेड भन्दा पनि वढी अवधि २५ वर्ष भन्दा वढि भएको छ तुरन्त पुनःनिर्माण गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । वृहत वाच्छा खा.पा.योजनामा स-साना मुलहरू संकलन गरि सबै गा.वि.स.भरिका घरधुरीलाई व्यक्तिगत धारा वितरण गर्ने गरि योजना डिजाइन भई निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ । उक्त वृहत खा.पा.मा खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालयले अझ विस्तृत सर्भेक्षण गरि अगाडी बढाउनु पर्ने देखिन्छ । पहिलो वर्ष ८ तीन लाख, दोश्रो वर्ष ८ पन्थ लाख र तेश्रो वर्षका लागी एक करोड वाउन्न लाखको प्रराम्भिक सर्भेक्षण भएको छ । हाल गा.वि.स.मा दुई वटा खा.पा.यो. निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको देखिन्छ । विस्तृत विवरण अनुसूची-६ मा देखाइएको छ ।

४. स्वास्थ्य र सरसफाईको तुलनात्मक अवस्था

गाउँ स्तरिय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना निर्माण गर्ने सिलसिलामा स्थानीय स्वास्थ्य चौकी संग लिईएको तथ्यांक अनुसार ५ वर्ष भन्दा मुनिका बच्चाहरूको पोषणको अवस्था सामान्य रहेको देखिन्छ । पांच वर्ष मुनिका बच्चाहरूको कूल संख्या १७६ मध्ये भाडापछलाको उपचार २२ जनाको उप स्वास्थ्य चौकीबाट गरिएको, अहेव, अनमी वाट उपचार गरिएका ६, कुनैपनि वालवालिका लाई अन्यत्र सिफारिस नगरिएको, त्यसै गरि महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका वाट ५८ जनाको उपचार गरेको देखिन्छ ।

सरसफाईको सूचक भनेर चर्पीलाई लिने गरिन्छ । यस गाविस को कूल ४८२ घरधुरी मध्ये ३९९ अर्थात ८२.७८% घरमा पक्की चर्पी रहेको छ, द१ अर्थात १६.८०% घरमा कच्ची चर्पी रहेको छ, भने २ घरधुरी

अर्थात ०.४२% घरमा चर्पी छैन । वडा र टोल अनुसार पुरै गाविसको चर्पीको हालको अवस्था अनुसूची-७ मा देखाईएको छ ।



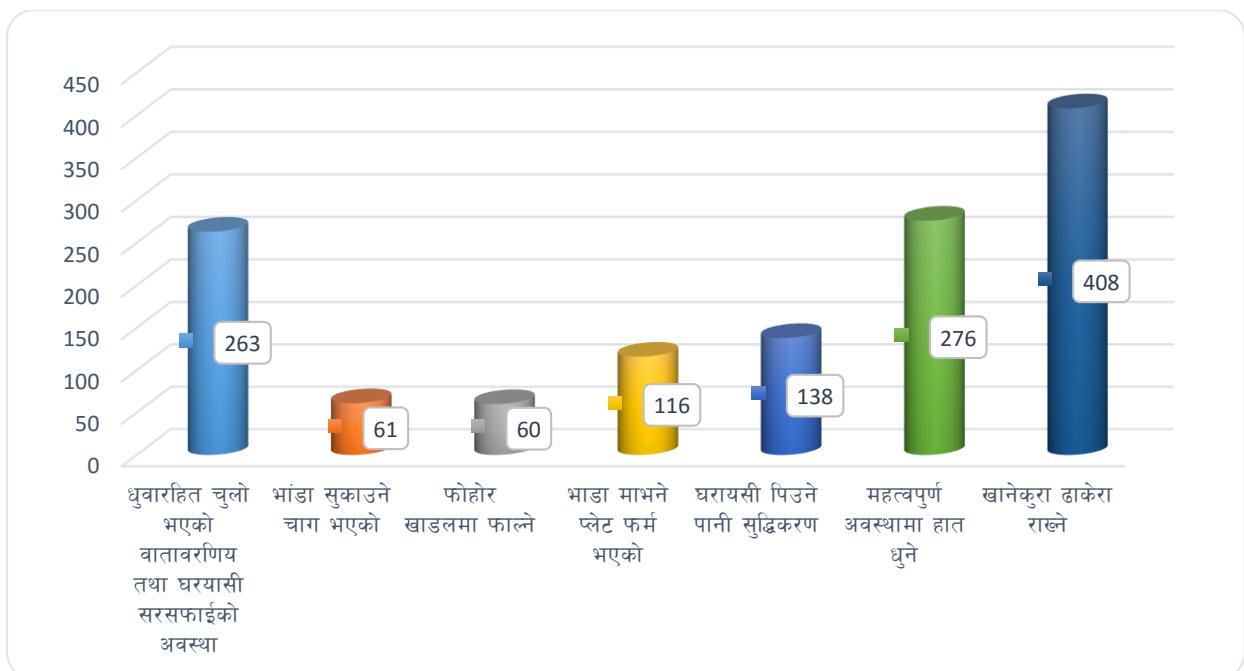
३ वटा सरकारी विद्यालय, २ वटा संस्थागत विद्यालय र ४ वटा सेवामूलक कार्यालयहरू अवस्थित यस गाविसमा अतिरिक्त हुलाक कार्यालयमा शौचालय रहेको देखिन्छ । एउटा गा.वि.स.भवनमा पानीको सुविधा नभएको ३ वटामा कार्यालय भाडामा भएकाले पानीको सुविधा भएको र सबैमा लैंगिक मैत्री शौचालय नभएको देखिन्छ । विस्तृत विवरण अनुसूची-८ मा देखाईएको छ ।

पूर्ण सरसफाईको अवस्था: जम्मा ४८२ घरधुरी मध्ये ३९९ घरधुरीमा पक्की शौचालय भएकोमा प्राय सबै घरपरिवारले चर्पीको नियमित प्रयोग गर्ने गरेको तथ्यांकले देखाउँछ । महत्वपूर्ण अवस्थामा साबुन पानीले हात धुने २७६ घरपरिवार, घरायसी तहमा पिउनेपानी शुद्धिकरण गरी पिउने १३८, घर भित्र बाहिरका ठोस फोहोर मैला खाडलमा फाल्ने ६०, खानेकुरा ढाकेर राख्ने ४०८, भाडा सुकाउने चांग भएको ६९, र धुंवा रहित चुल्हो भएको (गोबर ग्यास, अन्य) २६३ घरधुरी रहेका छन् । यो तथ्यांकले वातावरणीय सरसफाईको अवस्था सन्तोषजनक देखाउँछ । विस्तृत विवरण अनुसूची-९ मा देखाईएको छ ।

गा.वि.स.को वडा स्तरमा भएको पूर्ण सरसफाईका सुचकहरूको विस्तृत विवरण

वडा नं.	वातावरणीय तथा घरयासी सरसफाईको अवस्था						
	धुवारहित चुलो भएको	भाडा सुकाउने चांग भएको	फोहोर खाडलमा फाल्ने	भाडा माझ्ने प्लेट फर्म भएको	घरायसी पिउने पानी सुद्धिकरण	महत्वपूर्ण अवस्थामा हात धुने	खानेकुरा ढाकेरा राख्ने
१	२६	१	०	१०	२०	४२	४२
२	४२	५	११	२३	३५	३५	४५
३	५९	१४	१७	३४	५४	५४	५९

४	८६	०	०	२१	०	४०	७८
५	१७	३	२	३	९	९	३७
६	३	२३	२३	२०	१५	२६	२९
७	१६	३	५	२	०	२५	६७
८	७	२	२	३	५	११	१७
९	७	१०	०	०	०	३४	३४
जम्मा	२६३	६१	६०	११६	१३८	२७६	४०८
%	५४.५६	१२.६५	१२.४४	२४.०६	२८.६३	५७.२६	८४.६४



५. गाविसको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना कार्यान्वयन कार्य योजना

वडास्तरमा योजना तर्जुमा गरी प्राथमिकता क्रम तोकिएका योजनाहरू ग्राभिटि १४ मध्ये नयां १० वटा र ४ वटा मर्मत गर्ने रहेका छन्। ४ वटा कुवा मर्मत तथा श्रोत संरक्षण रहेका छन्। यसलाई २०७२ जेठ २४ र २५ गतेको गाविस स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको कार्यशालामा निम्नानुसार योजना प्राथमिककरण गर्ने निर्णय गरिएकोछ:

प्राथमि कता क्रम	योजनाको नाम	प्रकार	वडा नं.	लाभान्वित हुने टोल	घर संख्या	नयां/ मर्मत
१	खोलाखर्क खा.पा आयोजना	ग्राभिटी	९	क्यूडाडा, सालडाडा	२९	नयां
२	वृहत वाच्छाखोला खा.पा आयोजना	ग्राभिटी	२, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९	विक टोल, नेपाली टोल, खडका टोल, कडेनी, गैरावारी, टारी, खडका, आचार्य, सिम्ले, कमे रे, माभी, पाठकथर, खत्री, वाहविसे, दुतौदी, चिप्लेहुङ्गा, कार्की, पिप्लेवारी, वुढाघरवगाडी, वनपाला, ढडाडी, कोई राता, गैरघर, वेलको रुख, दुर्लाड, काल्पेस्वारा, डुम्डाडा, पातीखर्क, दमाहाखोला, चणिडथान, च्यानडाड, घुमाउने, नेपाली, लामावारी,	४० ४	नयां

				वाच्छाच्छाडाड, वाटोमाथी, वाटामुनी, के.सीटोल, कुलामा थी, पाखाटोल, दाडाटोल, दैरेनी, वाच्छा पाखा, कुलामुनी, तल्लो टुनीडाडा, सालडाड, आरनथर, माभकथर, मसाहारा उकाला		
३	भुतेखोला दुतौदी खा.पा	ग्राभिटी	२,५	दुतौदी टोल	९	नयां
४	ओखेनी वुकेखोला खा.पा	ग्राभिटी	१,५	भेडावारी, दुर्लाङ, फोक्सिसड	६५	मर्मत
५	मजुवाखोला खा.पा.	ग्राभिटी	६,८	पातीखर्क, दुम्डाडा, कुलामुनी	१९	नयां
६	प्यारसिंह खोला खा.पा	ग्राभिटी	६,७	चण्डिथान, काप्लेस्वारा, पाखा, दुम्डाडा	२६	नयां
७	वुकेखोला खा.पा	ग्राभिटी	१	वाहन टोल, निउरे, मगर, गैरा टोल, राटमाटा	३६	मर्मत
८	सानापातल खा.पा.	ग्राभिटी	१	रातमाटा	४	नयां
९	भाक्रीथान खा.पा.	ग्राभिटी	५	वनपाला	६	नयां
१०	साउनेमुल खा.पा.	ग्राभिटी	५	वगादी,	१३	मर्मत
११	मुलडांडा खा.पा	ग्राभिटी	७	चियानडांडा, वाच्छाडांडा, वाटोमाथी, के.सी.टोल, नेपाली टोल, कुलामाथीटोल	५२	मर्मत
१२	कोखेखोला खा.पा	ग्राभिटी	८	कुलामुनीटोल	६	नयां
१३	खरे खा.पा	ग्राभिटी	९	आरनथर टोल	४	नयां
१४	ढाणखोला खा.पा	ग्राभिटी	९	माभकथर, हरियाथर	१८	नयां
जम्मा घरधुरी					६९१	

यसैगरी कुवा मर्मत सम्भार (श्रोत संरक्षण) तर्फ निम्नानुसार प्राथमिकिकरण निर्धारण गरिएकोछः

प्राथमिकता क्रम	श्रोत /कुवाको नाम	वडा नं	लाभान्वित हुने टोल	घर संख्या
१	फोक्सिसड खोला	१	फोक्सिसड	६
२	माभीपानी थापा धारा	४	वाहाविस	३५
३	भाक्रिथान	५	डडाली, वगादी	१७
४	उपल्लो कुवा	३	गैरावारी	१२
५	भुतेखोला	४	चिप्लेढुङ्गा, खत्रीटोल, सिम्ले, पाठकथर, सिलवाल	२८
जम्मा प्रक्षेपित जनसंख्या			जम्मा घरधुरी	९८

सबै योजनाहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची-१० मा देखाईएको छ ।

प्रस्तावित योजनाहरूको प्रक्षेपित जनसंख्या र प्रति व्यक्ति लागतको आधारमा अनुमानित लागत तयार गर्दा यस गाविसको लागि खानेपानी तथा श्रोत संरक्षण गरि सेवा पु-याउन मात्र रु २,८६,४९,४०० खर्च लाग्ने देखिन्छ । त्यस्तै चर्पी नभएका २ घर र कच्च द१ घरधुरी गरि द३ घरधुरीमा पक्की चर्पी निर्माणको लागि प्रति चर्पी रु २०,००० का दरले रु १६,६०,०००० खर्च लाग्ने देखिन्छ । दुवै कार्यको लागि मात्र ने. रु. ३,०३,०९,४०० अक्षेरुपि तिन करोड तिन लाख नौ हजार चार सयको लागत अनुमान तयार गरिएकोछ । विस्तृत विवरण अनुसूची-१० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्रस्तावित खानेपानी योजनाहरू र बांकी चर्पी निर्माण गर्नको लागि सम्भावित श्रोतहरू :

- उपभोक्ता स्वयं, स्थानीय समुदाय तथा संघ संस्थाहरु
- गा.वि.स.
- जि.वि.स.
- खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय
- अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरु
- दातृ राष्ट्र तथा निकायहरु

गाविस स्तरीय अन्य योजनाहरु प्रस्तावित गरिएको छैन ।

६. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण

वाच्छा गाविस भित्र समग्रमा जोखिम सम्बन्धी सिकाई र पहिचान निम्नानुसार पाइएको छ:

क्र.स	वर्ष	जोखिम	प्रभाव परेको क्षेत्र	स्थानियको प्रतिक्रिया तथा बुझाई
१	२०१४	पहिरो	वतासे खोलामा खाल्डोपारी आवगमन वन्द	जनश्रमदान वाट वाटो मर्मत
२	२०१८	पहिरो	गा.वि.स.को विभिन्न स्थानमा पहिरो	भल काट्ने, वृक्षारोपण
३	२०२५	सुख्खा खडेरी	खाद्यन्त उत्पादन कम भई अनिकाल परेको	सबै घरधुरीमा प्रभाव परि वाहिरा वाट अन्न ल्याउनु परेको
४	२०३५	सुख्खा खडेरी	खाद्यन्त उत्पादन कम भई अनिकाल परेको	सबै घरधुरीमा प्रभाव परि वाहिरा वाट अन्न ल्याउनु परेको
५	२०४२	सुख्खा खडेरी	खाद्यन्त उत्पादन कम भई अनिकाल परेको	सबै घरधुरीमा प्रभाव परि वाहिरा वाट अन्न ल्याउनु परेको
६	२०५२	बाढी पहिरो	वन तथा कृषिवालीमा प्रभाव	सबै घरधुरीमा सुरक्षित
७	२०६३	हिमपात	साउनेपानी मूल भत्काएको	जाली लगाउने
८	२०६६	आगलागी	विश्वकर्मा टोलका छ घरधुरी जलेर नष्ट	अग्निरेखा निर्माण, सचेतना
९	२०६७	सुख्खा खडेरी	सिमलको वोट नजिकको पानीको मूल सुक्यो, खेतीपातीमा रोग किराको प्रकोप	श्रोत संरक्षण, वृक्षारोपण
१०	२०७०	पहिरो	मोहने कुलो क्षति	सबै वस्तिका समुदय मिलेर पुन सुचारु गरिएको ।

यस गाविसमा विपद् जोखिम न्यूनिकरणको लागि निम्न कृयाकलाप संचालन गर्ने निर्णय भएको छ ।

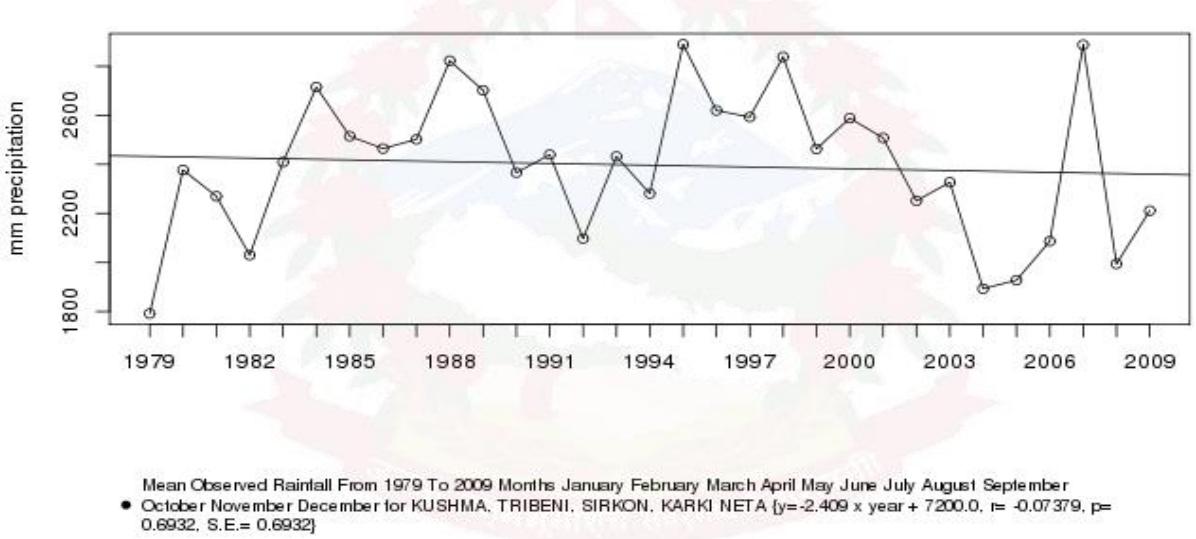
- प्रत्येक वडामा रहेका पुराना पोखरीहरूको संरक्षण गर्ने
- पुनःभरण पोखरी नभएका वडामा आवश्यकता अनुसार पोखरी निर्माण गर्ने
- खानेपानीका मुहान वरिपरी अम्लिसो लगायत अन्य जातका विरुद्धाहरु रोप्ने
- वडा नं. ६ को खा.पा.आ.को मुहानमा ग्याविन जाली लगाउने ।
- मोहने कुलोको मुहानमा ग्याविन वाल लगाउने

१) पर्वत जिल्लाको वर्षात तथा तापक्रम

वर्षा र तापक्रमको तथ्यांक जल तथा मौषम विज्ञान विभाग अन्तर्गतका मौषम मापन केन्द्रबाट लिएको हो । यो तथ्यांक उक्त विभागको वेबसाइटको जलबायु पोर्टलमा उपलब्ध छ । पर्वत जिल्लाको हकमा कुष्मा त्रिवेणी सिरकोन र कार्कीनेटा गरि चार ठाउँमा रहेका मौषम केन्द्रको तथ्यांक उपलब्ध रहेको छ । चित्रमा प्रस्तुत वर्षातको तथ्यांक उक्त चारै ठाउँका केन्द्रका तथ्यांकहरूको वार्षिक औसत हो भने तापक्रम को तथ्यांक भने कुष्मा केन्द्रको मात्र रहेको छ ।

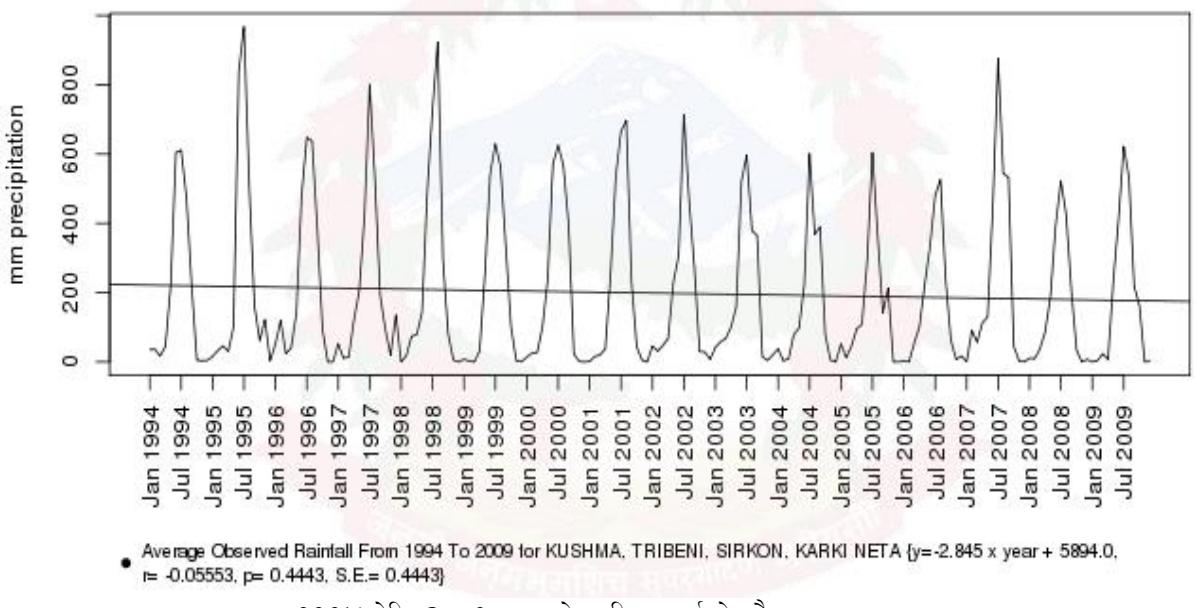
क) वर्षा

चित्र १ मा सन १९७९ देखि २००९ सम्मको वार्षिक औसत वर्षात देखाइएको छ । चित्रमा देखाइएजस्तै औसत वर्षात १८०० मि.लि देखि २८०० मि.लि सम्म रहेको छ । १९८८, १९९५, १९९८ र २००७ मा वर्षाको अधिकतम परिमाण रहेको देखिन्छ भने १९७९, २००४ र २००५ मा न्यून वर्षा भएको देखिन्छ । विगत तीस वर्षको अवधिमा समग्र वर्षाको परिमाण करिब ५० मिमि ले घटेको देखिन्छ । विगतको ६ वर्षको तथ्यांकलाई हेर्दा ५ वर्षमा औसतभन्दा न्यून वर्षा भएको देखिन्छ । यदी यही अवस्था निरन्तर हुदै गयो भने भविष्यमा पानीका श्रोतहरूमा नकारात्मक असर पर्ने देखिन्छ ।



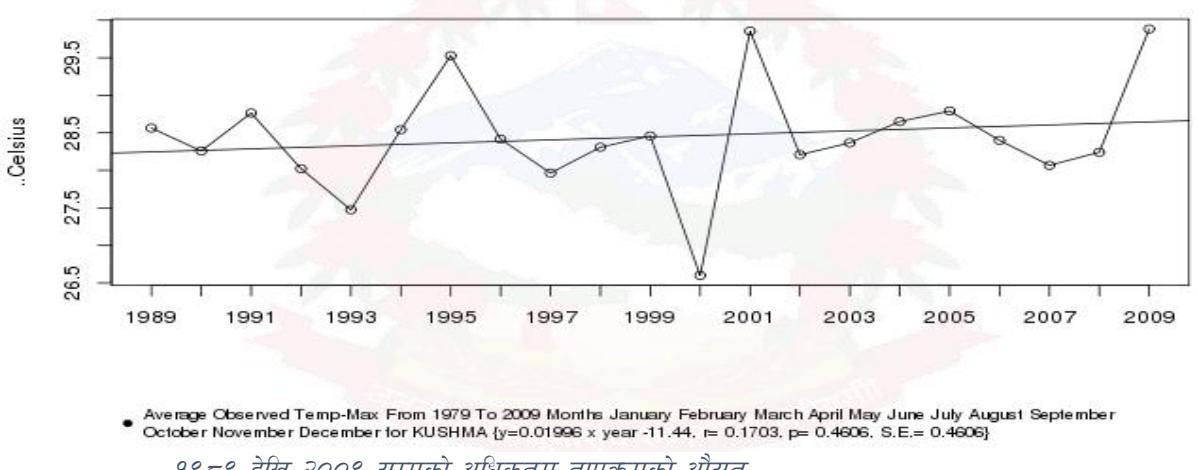
ख) मासिक औसत वर्षात (१९९४ देखि २००९)

ग्राफ २ मा सन् १९९४ देखि २००९, १५ वर्षको मासिक वर्षातको फरक प्रस्तुत गरिएको छ । उच्च वर्षात गर्मी यामको मनसुनको समय, वैशाख महिना देखि भाद्र महिना सम्म देखिन्छ मनसुनको बेलाको मासिक सबभन्दा बढी वर्षातको औसत ६०० - ८०० मिलिमिटर देखिन्छ । सन् १९९५, १९९८ र २००७ मा यो औसत बढेर ८०० मिलिमिटर नाघेको थियो । हिउँदको समयमा अतिनै कम वर्षा र कहिलेकाही वर्षात् नहुन पनि सक्छ, पर्वत जिल्लाको हकमा पनि हिउँदमा वर्षा ज्यादै कम वा नभएको देखिन्छ । १९९६ र १९९८ हिउँदे वर्षा अधिक भएको देखिन्छ ।



ख) अधिकतम तापक्रम

ग्राफ ३ मा कुशमा केन्द्रको १९८९ देखि २००९ सम्मको अवधिको बार्षिक अधिकतम तापक्रमको औसत तथ्याङ्क प्रस्तुत गरिएको छ। तीस वर्षको अवधिमा अधिकतम तापक्रम २००० मा २६.५ डिग्री र २००९ मा ३१ डिग्री सेल्सियस रहेको देखिन्छ भने समग्र वीस वर्षको अधिकतम तापक्रमको औसत करिब ०.५ डिग्री सेल्सियसका दरले बढेको देखिन्छ। जल तथा मौसम विज्ञान विभागको वेबसाइटमा न्यूनतम तापक्रमको ग्राफ पनि उपलब्ध छ।



अनुसूचीहरू

अनुसूची-१: प्रत्येक वडाको जनसंख्याको विवरण

वाच्छा गाविसको जनसंख्या

वडा नं	घरधुरी	वाच्छा गा.वि.स.वस्तुगत विवरण २०६७/०६८ अनुसार			घरधुरी (सर्वेक्षण अनुसार) घरधुरी	जनसंख्या (२०७२ को प्रक्षेपित)
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	४१	३०९	१५४	१५५	४२	२३१
२	४३	२५८	१३७	१२१	४५	२४७
३	५७	३४४	१८४	१६०	५९	३२५
४	१०१	५२६	२६३	२६३	९४	५१७
५	५६	३४९	१८९	१६०	६५	३५८
६	३१	१७७	८८	९९	३५	१९३
७	५८	३४५	१८८	१५७	७५	४१३
८	१४	९४	५१	४३	१७	९४
९	६५	४०४	२०१	२०३	५०	२७५
जम्मा	४६६	२८०६	१४५५	१३५१	४८२	२६५३
प्रतिशतमा		५१.८५%	४८.९४%	१००%	१००%	
औसत प्रति घरधुरी जनसंख्या ६.२९						औसत प्रक्षेपित जनसंख्या ५.५

अनुसूची-२: घरधुरी तथा जातीय समूदाय सम्बन्धी अद्यावधिक तथ्यांक

क्र स.	टोलको नाम	दलित	आदिवासी जनजाती	अन्य तराई पिछडा वर्ग	अन्य	जम्मा	टोलको कोर्ड नं.	टोलको GPS तथ्याङ्क				
								x	y	Z	Accuracy	Waypoint no
बडा नं १												
१	वाहून टोल	०	१	०	२	३	44000201C01	००४६०३५३	०३१०७३७४	७२३	७	२७
२	निउरे टोल	०	०	०	५	५	44000201C02	००४६०३६८	०३१०७२४	७५०	६	२९
३	मंगेस्थान टोल	०	०	०	४	४	44000201C03	००४६०४६१	०३१०७०८३	८११	४	३१
४	रातामाटा टोल	०	०	०	४	४	44000201C04	००४६०५४९	०३१०७१२६	८५८	३	३२
५	मगर टोल	०	९	०	०	९	44000201C05	००४६०६०१	०३१०६९२४	९००	५	०३३
६	गैराटोल	०	०	०	४	४	44000201C06	००४६०७०९	०३१०६९३२	९५३	३	०३५
७	डोर्मा टोल	३	१	०	३	७	44000201C07	००४६०६१५	०३१०५४३३	९३५	३	०३६
८	भिडावारी टोल	०	१	०	५	६	44000201C08	००४६१३६०	०३१०७२५६	१४३९	१४	०३८
	जम्मा	३	१२	०	२७	४२						
बडा नं २												
१	वि.क टोल	१७	०	०	०	१७	44000202C01	००४६०१६२	०३१०९४९६	८४७	३	०४६
२	नेपाली टोल	१७	०	०	०	१७	44000202C02	००४६०१२२	०३१०९३४०	९२६	३	०४७
३	खड्का टोल	०	०	०	११	११	44000202C03	००४६१९९४	०३१०९३४०	८४२	४	०५१
	जम्मा	३४	०	०	११	४५						
बडा नं ३												
१	कडेनी टोल	०	४	०	०	४	44000203C01	००४६२५३३	०३१०९६२७	८०६	३	०३०
२	गैरावारी/टारी टोल	३	३	०	६	१२	44000203C02	००४६२५३४	०३१०६३०	८०८	४	०३१
३	खड्का टोल	४	०	०	११	१५	44000203C03	००४६१९९४	०३१०९४५८	८४२	४	०५१
४	आचार्य टोल	०	०	०	१४	१४	44000203C04	००४६१९२६	०३१०९४२७	८१६	३	०५२
५	सिम्ले टोल	०	०	०	१४	१४	44000203C05	००४६१८२२	०३१०९३२९	८३०	४	०५०
	जम्मा	७	७	०	४५	५९						
बडा नं ४												

१	कमेरे टोल	०	१	०	१९	२०	44000204C01	००४६२७६६	०३१००२९	७३०	४	०५३
२	माझी टोल	०	१०	०	२	१२	44000204C02	००४६२४९९	०३१०५९९	७२८	५	०५५
३	पाठक थर	०	१	०	११	१२	44000204C03	००४६१४७०	०३१०१४४०	७३४	८	०४२
४	खत्री टोल	०	०	०	२१	२१	44000204C04	००४६१४५७	०३१०११३८	७३८	५	०४२
५	वाहविसे टोल	५	९	०	१५	२९	44000204C05	००४६१३२६	०३१०८६५४	७६४	१२	०३९
	जम्मा	५	२१	०	६८	९४						
बडा नं ५												
१	दुतौदी टोल	०	०	०	५	५	44000205C01	००४६१६५७	०३१०११००	७८६	४	०५७
२	चिप्लेढूङ्गा टोल	०	०	०	२	२	44000205C02	००४६१५४५	०३१०१११९	७७३	५	०६८
३	कार्कि टोल	०	०	०	९	९	44000205C03	००४६१६११	०३१०१००४	७८८	४	०५७
४	पिल्लेवारी टोल	०	०	०	४	४	44000205C04	००४६१५००	०३१०८१३८	७६८	९	०६७
५	वृडाघर टोल	०	०	०	५	५	44000205C05	००४६१६२४	०३१०८८८३	८३०	४	०५८
६	वगाडी टोल	०	०	०	४	४	44000205C06	००४६१४९८	०३१०८७४४	७९५	३	०६४
७	वनपाला टोल	५	०	०	०	५	44000205C07	००४६१५६२	०३१०८६८४	८३१	४	०६०
८	ढडाडी टोल	८	०	०	०	८	44000205C08	००४६१४१८	०३१०८६१२	८००	३	०६३
९	कोईराला टोल	०	०	०	४	४	44000205C09	००४६१४४१	०३१०८७५४	७८४	३	०६५
१०	गैराघरा टोल	०	३	०	०	३	44000205C010	००४६१३८०	०३१०८८१६	७६५	३	०६६
११	वेलको रुख टोल	०	४	०	०	४	44000205C011	००४६०८२९	०३१०८८४१	७८०	३	०६७
१२	दूर्लाङ्गा टोल	७	३	०	२	१२	44000205C012	००४६०८३१	०३१०८८४२	७८२	३	०६९
	जम्मा	२०	१०	०	३५	६५						
बडा नं ६												
१	कान्लेस्वारा टोल	२	८	०	५	१५	44000206C01	००४६२२०७	०३१०८०५९	९३११	४	०१२
२	डूम्डाडा टोल	३	४	०	२	९	44000206C02	००४६२०१०	०३१०८८३१	९३४९	४	०१३
३	पातीखर्क	०	३	०	०	३	44000206C03	००४६२५७६	०३१०८९९२	९३५४	५	०१४
४	दमाहा खोला	१	४	०	०	५	44000206C04	००४६२११८	०३१०८०३१	९३७०	३	०१५
५	चण्डीथान	१	२	०	०	३	44000206C05	००४६२०६५	०३१०८०७२	९३९६	५	०११

	जम्मा	७	२१	०	७	३५						
बडा नं ७												
१	चियानडाडा टोल	६	०	०	०	६	44000207C01	००४२७०७५	०३१६०५३९	११२३	४	०५७
२	घूमाउने टोल	२	०	०	४	६	44000207C02	००४२७०४३	०३०७०६२३	११४२	४	००१
३	नेपाली टोल	९	०	०	०	९	44000207C03	००५०३४८५	०३०२४५९१	११५५	४	००२
४	लामावारी टोल	४	०	०	०	४	44000207C04	००४८३५९६	०३०७२५८९	११३८	५	००३
५	वाच्छा डांडा टोल	०	६	०	०	६	44000207C05	००४६२४३८	०३१०८७२३	११७८	५	००४
६	वाटोमाथी टोल	२	०	०	०	२	44000207C06	००४७३२५८	०३०५८६५४	११८५	५	००५
७	वाटो मूनी टोल	०	०	०	३	३	44000207C07	००५२६५२५	०३०७२४५८	११३५	३	००७
८	के.सी.टोल	०	०	०	१६	१६	44000207C08	००४६२४३८	०३१०८७२३	११७८	३	००७
९	कूलामाथी टोल	०	२०	०	०	२०	44000207C09	००४६२७३२	०३१०८३३२	११७९	५	००८
१०	पाखाटोल	०	२	०	०	२	44000207C010	००४६२३८४	०३१०८२३२	१२४८	३	००९
११	ढाडा टोल	१	०	०	०	१	44000207C011	००५३७८५	०३१६०५३७	११९५	५	०१०
	जम्मा	२४	२८	०	२३	७५						
बडा नं ८												
१	दैरेनी टोल	०	३	०	०	३	44000208C01	००४६२७८४	०३१०८५	१०६९	७	०१५
२	वाच्छा पाखा टोल	१	३	०	०	४	44000208C02	००४७२७०२	०३१०८	५००	३	०१४
३	कूलामूनी टोल	०	५	०	३	८	44000208C03	००४६२४७५	०३१०८४७१	११६९	३	०१०
४	तल्लोटूनीडाडा	०	२	०	०	२	44000208C04	००४६२४७५	०३१०८४७१	११६९	३	०१०
	जम्मा	१	१३	०	३	१७						
बडा नं ९												
१	क्युडाडां टोल	९	२	०	०	११	44000209C01	००४६३४०८	०३१०८५३८	१०८५	३	०१६
२	सालडांडा टोल	५	१२	०	१	१८	44000209C02	००४६३२०४	०३१०८६७५	१०६३	४	०१८
३	आरनथर टोल	५	०	०	०	५	44000209C03	००४६२८३६	०३०८७५६	१६०	३	०२३
४	माझथर टोल	०	९	०	०	९	44000209C04	००४६२८१२	०३१०८९६६	१५८	३	०२४
५	हटियाथर टोल	०	७	०	०	७	44000209C05	००४६२८८५	०३१०८९८२	११७८	३	०२५
	जम्मा	१९	३०	०	१	५०						

	कुल जम्मा	१२०	१४२	०	२२०	४८२						
	प्रतिशत	२४.८९	२९.४६	०	४५.६४	१००%						
	टोलको संख्या ५८											

अनुसूची ३: खानेपानीको विद्यमान अवस्था

क्र स.	टोलको नाम	खानेपा नी सुविधा प्राप्त	सुविधा स्तरोन्नति गर्नु पर्ने	सुविधा नपुगेका	जम्मा घर संख्या	पाइप, धारा	सुधारिएको कुवा	नसुधारिएको कुवा	मूल, पंधरा	खोला, खोल्ती	जम्मा
बडा नं १											
१	वाहून टोल	३	१	०	३	३	०	०	०	०	३
२	निउरे टोल	५	१	०	५	५	०	०	०	०	५
३	भगेस्थान टोल	४	१	०	४	४	०	०	०	०	४
४	रातामाटा टोल	४	१	०	४	४	०	०	०	०	४
५	मगर टोल	९	०	०	९	९	०	०	०	०	९
६	गैराटोल	४	१	०	४	४	०	०	०	०	४
७	डोर्मा टोल	७	०	०	७	७	०	०	०	०	७
८	भिडावारी टोल	६	१	०	६	६	०	०	०	०	६
	जम्मा	४२	६	०	४२	३९	०	१	०	२	४२
बडा नं २											
१	वि.क टोल	१७	१	०	१७	१७	०	०	०	०	१७
२	नेपाली टोल	१७	१	०	१७	१७	०	०	०	०	१७
३	खड्का टोल	११	०	०	११	११	०	०	०	०	११
	जम्मा	४५	२	०	४५	४५	०	०	०	०	४५
बडा नं ३											
१	कडेनी टोल	४	०	०	४	४	०	०	०	०	४
२	गैरावारी/टारी टोल	१२	१	०	१२	१२	०	०	०	०	१२
३	खड्का टोल	१५	०	०	१५	१५	०	०	०	०	१५
४	आचार्य टोल	१४	१	०	१४	१४	०	०	०	०	१४
५	सिम्ले टोल	१४	१	०	१४	१४	०	०	०	०	१४
	जम्मा	५९	३	०	५९	५९	०	०	०	०	५९
बडा नं ४											
१	कमेरे टोल	२०	१	०	२०	२०	०	०	०	०	२०
२	माभी टोल	१२		०	१२	१२	०	०	०	०	१२
३	पाठक थर	१२	१	०	१२	१२	०	०	१	०	१२
४	खत्री टोल	२१	१	०	२१	२१	०	०	१	०	२१
५	वाहविसे टोल	२९	१	०	२९	२९	०	०	०	०	२९
	जम्मा	९४	४	०	९४	९२	०	०	२	०	९४
क्र स.	टोलको नाम	खानेपा नी सुविधा प्राप्त	सुविधा स्तरोन्नति गर्नु पर्ने	सुविधा नपुगेका	जम्मा घर संख्या	पाइप, धारा	सुधारिएको कुवा	नसुधारिएको कुवा	मूल, पंधरा	खोला, खोल्ती	जम्मा
बडा नं ५											
१	दतौदी टोल	५		०	५	५	०	०	०	०	५

२	चिप्लेहुङ्गा टोल	२		०	२	२	०	०	०	०	२
३	कार्कि टोल	९	२	०	९	९	०	०	०	०	९
४	पिप्लेवारी टोल	४		०	४	४	०	०	०	०	४
५	बूढाघर टोल	५	१	०	५	५	०	०	०	०	५
६	वगाडी टोल	४		०	४	४					४
७	वनपाला टोल	५	२	०	५	५	०	०	०	०	५
८	ढडाडी टोल	८		०	८	८					८
९	कोईराला टोल	४	२	०	४	४	०	०	०	०	४
१०	गैराघरा टोल	३		०	३	३	०	०	०	०	३
	वेलको रुख टोल	४	१	०	४	४	०	०	०	०	४
१२	दूर्लाङ् टोल	१२		०	१२	१२	०	०	०	०	१२
	जम्मा	६५	१२	०	६५	६५	०	०	०	०	६५

बडा नं ६

१	कापलेस्वारा टोल	१५	१	०	१५	१५	०	०	०	०	१५
२	झूम्डाडा टोल	९	१	०	९	९	०	०	०	०	९
३	पातीखक्क	३	०	०	३	३	०	०	०	०	३
४	दमाहा खोला	५	०	०	५	५	०	०	०	०	५
५	चण्डीथान	३	०	०	३	३	०	०	०	०	३
	जम्मा	३५	२	०	३५	३५	०	०	०	०	३५

बडा नं ७

१	चियानडाडा टोल	६	०	०	६	६	०	०	०	०	६
२	घूमाउने टोल	६	०	०	६	६	०	०	०	०	६
३	नेपाली टोल	९	०	०	९	९	०	०	०	०	९
४	लामावारी टोल	४	०	०	४	४	०	०	०	०	४
५	वाच्छा डांडा टोल	६	०	०	६	६	०	०	०	०	६
६	वाटोमाथी टोल	२	०	०	२	२	०	०	०	०	२
७	वाटो मूनी टोल	३	०	०	३	३	०	०	०	०	३
८	के.सी.टोल	१६	१	०	१६	१६	०	०	०	०	१६
९	कूलामाथी टोल	२०	१	०	२०	२०	०	०	०	०	२०
१०	पाखाटोल	२	०	०	२	२	०	०	०	०	२

११	ढाडा टोल	१	०	०	१	१	०	०	०	०	१
	जम्मा	७५	२	०	७५	७५	०	०	०	०	७५

बडा नं ८

१	दैरेनी टोल	३	०	०	३	३	०	०	०	०	३
२	वाच्छा पाखा										
२	टोल	४	०	०	४	४	०	०	०	०	४
३	कूलामूनी टोल	८	१	०	८	८	०	०	०	०	८
४	तल्लोटूनीडाडा	२	०	०	२	२	०	०	०	०	२
	जम्मा	१७	१	०	१७	१७	०	०	०	०	१७

बडा नं ९

१	क्युडाडां टोल	११		११	११	०	०	०	११	०	११
२	सालडांडा										
२	टोल	१८	१	०	१८	१८	०	०	०	०	१८
३	आरनथर टोल	५		०	५	५	०	०	०	०	५
४	माझथर टोल	९	१	०	९	९	०	०	०	०	९
५	हरियाथर टोल	७		०	७	७	०	०	०	०	७
	जम्मा	५०	२	११	५०	३९	०	०	११	०	५०
	कूल जम्मा	४८२	३०	११	४८२	४७१	०	०	११		४८२
	प्रतिशत	१००%									
टोलको संख्या ५८											

पाईप धारावाट पानी खाने ४७१	९७.०९%			%
खोला, खोल्सा बाट पानी खाने ०	०.४९			%
नसुधारिएको कुवावाट पानी खाने ०	०			%
मूल / पैंचेरा बाट पानी खाने १२	२.४८			%

अनुसूची-४: खानेपानीको सुविधास्तर निर्धारण

क्र. सं.	टोलको नाम	सुविधास्तर निर्धारण						
		पानी थाप्ने स्थान	जम्मा घर संख्या	हालको अवस्था				
				गुणस्तर	परिमाण	समय	विश्वसनियता	सुविधास्तर

बडा नं १

१	वाहून टोल	धारा	३	२	२	१	२	२
२	निउरे टोल	धारा	५	२	२	१	२	२
३	भगेस्थान टोल	धारा	४	१	२	१	२	२
४	रातामाटा टोल	धारा	४	२	२	१	२	२
५	मगर टोल	धारा	९	२	२	१	२	२
६	गैराटोल	धारा	४	२	१	१	१	२
७	डोर्मा टोल	धारा	७	२	१	१	१	२
८	भिडावारी टोल	धारा	६	१	१	१	१	२
		जम्मा	४२					

बडा नं २

१	वि.क टोल	धारा	१७	१	३	१	१	३
२	नेपाली टोल	धारा	१७	१	३	१	१	३
३	खड्का टोल	धारा	११	२	१	१	१	२
		जम्मा	४५					

क्र. सं.	टोलको नाम	सुविधास्तर निर्धारण						
		पानी थाप्ने स्थान	जम्मा घर संख्या	हालको अवस्था				
				गुणस्तर	परिमाण	समय	विश्वसनियता	सुविधास्तर

बडा नं ३

१	कडेनी टोल	धारा	४	२	१	१	१	२
२	गैरावारी/टारी टोल	धारा	१२	२	१	१	१	२
३	खड्का टोल	धारा	१५	३	१	१	१	३
४	आचार्य टोल	धारा	१४	२	१	१	१	२
५	सिम्ले टोल	धारा	१४	२	१	१	१	२
		जम्मा	५९					

बडा नं ४

१	कमेरे टोल	धारा	२०	१	१	१	२	२
२	माझफी टोल	धारा	१२	१	१	१	२	२
३	पाठक थर	धारा	१२	१	१	१	१	२

४	खत्री टोल	धारा	२१	३	१	१	१	३
५	वाहविसे टोल	धारा	२९	३	१	१	१	३
	जम्मा	१४						

बडा नं ५

१	दतौदी टोल	धारा	५	२	१	१	१	२
२	चिप्लेढुड़गा टोल	धारा	२	४	१	४	१	४
३	कार्कि टोल	धारा	९	२	१	१	१	२
४	पिप्लेवारी टोल	धारा	४	३	१	१	१	३
५	बूडाघर टोल	धारा	५	२	१	१	१	२
६	वगाडी टोल	धारा	४	२	१	१	१	२
७	वनपाला टोल	धारा	५	३	१	१	१	३
८	ढडाडी टोल	धारा	८	२	१	१	१	२
९	कोईराला टोल	धारा	४	२	१	१	१	२
१०	गैराघरा टोल	धारा	३	२	१	१	१	२
११	वेलको रुख टोल	धारा	४	२	१	१	१	२
१२	दुर्लाङ्गि टोल	धारा	१२	२	१	१	१	२
	जम्मा	६५						

बडा नं ६

१	कापलेस्वारा टोल	धारा	१५	२	१	१	१	२
२	डुम्डाडा टोल	धारा	९	२	१	१	१	२
३	पातीखर्क	धारा	३	३	१	१	१	३
४	दमाहा खोला	धारा	५	२	१	२	१	२
५	चण्डीथान	धारा	३	२	१	१	१	२
	जम्मा	३५						

क्र. सं.	टोलको नाम	सुविधास्तर निर्धारण					
		पानी थाप्ने स्थान	जम्मा घर संख्या	गुणस्तर	परिमाण	समय	विश्वसनियता

बडा नं ७

१	चियानडाडा टोल	धारा	६	२	१	१	१	२
२	घूमाउने टोल	धारा	६	२	१	१	१	२
३	नेपाली टोल	धारा	९	२	१	१	१	२
४	लामावारी टोल	धारा	४	३	१	१	१	३
५	वाच्छा डांडा टोल	धारा	६	२	१	१	१	२
६	वाटोमाथी टोल	धारा	२	३	१	१	१	३

७	वाटो मूनी टोल	धारा	३	२	१	१	१	२
८	के.सी.टोल	धारा	१६	२	१	१	१	२
९	कूलामाथी टोल	धारा	२०	२	१	१	१	२
१०	पाखाटोल	धारा	२	२	१	१	१	२
११	ढाडा टोल	धारा	१	२	१	२	१	२
जम्मा			७५					

बडा नं ८

१	दैरेनी टोल	धारा	३	२	१	१	१	२
२	वाच्छा पाखा टोल	धारा	४	२	१	२	१	२
३	कुलामूनी टोल	धारा	८	४	१	२	४	४
४	तल्लोटूनीडाडा	धारा	२	२	१	१	१	२
जम्मा			१७					

बडा नं ९

१	क्युडाडां टोल	धारा	११	४	४	४	४	४
२	सालडांडा टोल	धारा	१८	२	१	१	१	२
३	आरनथर टोल	धारा	५	३	१	१	१	३
४	माभथर टोल	धारा	९	२	१	१	१	२
५	हरियाथर टोल	धारा	७	२	१	१	१	२
जम्मा			५०					
कूल जम्मा			४८२					
	टोलको संख्या ५८		सुविधास्तर १	५० (८८.२०%) ७(१२.०६ %)	५२ (८९.६५%)	४९ (८४.४८ %)	० (० %)	
			सुविधास्तर २	३९ (६७.२४ %)	५(८.६२ %)	४ (६.८९ %)	७ (१२.०६ %)	४४ (७५.८६%)
			सुविधास्तर ३	९ (१५.५१ %)	२ (३.४४ %)	० (%)	० (%)	११ (१८.९६ %)
			सुविधास्तर ४	३(४१७ %)	१ (१.७२ %)	२ (३.४४%)	२ (३.४४ %)	३(५.१७ %)

अनुसूची ५:

आ.व. २०७०/०७१ सम्म सम्पन्न भएका विद्यमान १४ योजनाहरु र प्रयोगमा रहेका श्रोतहरु एवम् उक्त योजनाहरुको हालको अवस्था

क्र.सं	योजनाको नाम	हाल प्रयोगमा रहेका श्रोतहरु	योजना कोड	योजना को प्रकार	वडा नं	जम्मा लाभान्वित घर धूरीहरु	योजनाबाट लाभान्वित टोलहरुको नाम	सेवा सञ्चालन भएको वर्ष	योजनाको भौतिक अवस्था	सुधार गर्नु पर्ने
१	तिनधारे	तिनधारे	420002EW1	ग्रामिटि	७,९	२७	चियानडाड,आरनथर,माझथर,हटियाथर	०५७/०५८	नराम्रो	नयां
२	कोखेमुल	कोखेमुल	420002EW2	ग्रामिटि	८	९	दैरेनी,वाच्छा पाखा,तल्लोमुनीडाड,	०५७/०५८	सन्तोषजनक	मर्मत
३	मुलडाडा	मुलडाडा	420002EW3	ग्रामिटि	७,८	८८	कुलामुनी,डाडाथर,घुमाउने टो,,वाच्छाडाड,नेपालीटोल,वाटोमाथी,वाटोमुनी,के.सी.टोल,कुलामाथी,कुलामुनी,पाखाटोल	०६८/०६९	राम्रो	मर्मत
४	मजुवा वारखोला खा.पा	मजुवा	420002EW4	ग्रामिटि	६,७	१०	ढाडा र दुम्डाडां	०५९/०६०	सन्तोषजनक	मर्मत
५	वतासे खा.पा	वतासे	420002EW5	ग्रामिटि	५	८१	चिप्लेढुङ्गा,कार्किटोल,पिप्लेवारी,वुढाघर,वडारे टोल,खत्रिटोल,कोइराला टोल,वेलको रुखमुनी,दुर्लाङ	०५२/०५३	नराम्रो	नयां
६	वुकेखोला	वुमरे	420002EW6	ग्रामिटि	१	३२	वाहन टोल,न्यूरेटोल,राटमाटा,मगरटोल,गैराटोल,डोर्मा टोल	०५१/०५२	नराम्रो	नयां
७	मौरीकाडे टोल	मौरीकाडे	420002EW7	ग्रामिटि	१	४	भंगरस्थानटोल	०५९/०६०	सन्तोषजनक	मर्मत
८	ओखनी मुल	ओखनी	420002EW8	ग्रामिटि	१	६	भेडावारीटोल,	०५९/०६०	सन्तोषजनक	मर्मत
९	मजुवाखोला खा.पा	मजुवा खोला	420002EW9	ग्रामिटि	६	४१	पातीखर्क,इमाहा टोल,चण्डीस्थान,सालडांडा	०६४/०६५	सन्तोषजनक	मर्मत
१०	घण्टकुदाउने खोला	घण्टकुदाउने	420002EW10	ग्रामिटि	९	११	क्यूडांडा,	०५७/०५८	नराम्रो	नयां
११	उपल्लो खोटेको रुख खा. पा	उपल्लो खोटेको रुख	420002EW11	ग्रामिटि	२	३७	विक.टोल,नेपालीटोल,	०५७/०५८	नराम्रो	नयां

१२	तल्लो खोटेको रुख	तल्लो खोटेको रुख	420002EW12	ग्रामिटि	२	६५	खडका टोल, मसाहारा, आचार्य, सिम्ले, गैरावारी	०५७/०५८	राम्रो	मर्मत
१३	छिरा खा.पा	छिरा	420002EW13	ग्रामिटि	३	४	कडेनीटोल	०५७/०५८	सन्तोषजनक	मर्मत
१४	कमेरे खा.पा.	कमेरे	420002EW14	ग्रामिटि	४	३२	कमेरे टोल, माझीटोल	०५५/०५६	सन्तोषजनक	मर्मत

अनुसूची-६:

निर्माणाधिन खानेपानी योजनाहरूको विवरण

क्र. सं.	योजनाको नाम	योजना कोड	हाल प्रयोगमा रहेका श्रोतहरु	योजना को प्रकार	वडा नं	जम्मा लाभान्वित घर धूरीहरु	योजनाबाट लाभान्वित टोलहरूको नाम	शुरु भएको वर्ष	योजनाको लागत (रु. हजारमा)	लागत अनुसार संरचना विवरण
१	प्यारसिंह खोला खा.पा	420002OW1	प्यारसिंह	ग्रामिटि	६	२५	काल्लेस्वारा, डुम्डाडा, पाठीखर्क	०७१/०७२	१५०००००	२५ वटा धारा, १ इन्टेक, १ आर.भि.टि
२	वाच्छा वृहत खा.पा.योजना	420002OW2	तिनधारे, वनटारी, वतासे, छिरो, खोटेको रुख तल्लो, खोटे को रुख उपाल्लो, भुतेखोला दुतौदी, सिमलको बोटमुनी	ग्रामिटि	२ देविख ट वाडा सम्म	३४१	विक टोल, नेपाली टोल, खडका टोल, कडेनी, गैरावारी, टारी, खडका, आचार्य, सिम्ले, कमेरे, माझी, पाठकथर, खत्री, वाहविसे, दुतौदी, चिप्लेदुड्गा, कार्की, पिलेवारी, वुढाघर, वगाडी, वनपाला, ढडाडी, कोईराला, गैराघर, वेलको रुख, दुर्लाड, काप्लेस्वारा, डुम्डाडा, पाठीखर्क, द माहाखोला, चण्डिथान, च्यानडाड, घुमाउने, ने पाली, लामावारी, वाच्छाच्छाडाड, वाटोमाथी, वाटामुनी, के सीटोल, कुलामाथी, पाखाटोल, ढाडाटोल, दैरेनी, वाच्छा पाखा, कुलामुनी, तल्लो दुनीडाडा, सालडाड, आरनथर, माझथर, मसाहारा	०७०/०७१ देविख निरन्तर	१,५२,३४१७४	इन्टैक लगायत प्रति घर व्यक्तिगत धारा निर्माण तर्फ उन्नमुख

अनुसूची ७: गाविसका टोलहरूमा घरेलु चर्पीको हालको अवस्था

क्र स.	टोलको नाम	पक्की चर्पी भएका	कच्ची चर्पी भएका	चर्पी नभएका	जम्मा घर संख्या	
बडा नं १						
१	वाहून टोल	३	०	०	३	
२	निउरे टोल	५	०		५	
३	भंगेस्थान टोल	३	१		४	
४	रातामाटा टोल	४			४	
५	मगर टोल	९			९	
६	गैराटोल	४			४	
७	डोर्मा टोल	७			७	
८	भिडावारी टोल	३	३		६	
	जम्मा	३८	४	०	४२	
बडा नं २						
१	वि.क टोल	१२	५		१७	
२	नेपाली टोल	१५	२		१७	
३	खड्का टोल	१०	१		११	
	जम्मा	३७	८		४५	
बडा नं ३						
१	कडेनी टोल	४	०		४	
२	गैरावारी/टारी टोल	१२			१२	
३	खड्का टोल	१५			१५	
४	आचार्य टोल	१४			१४	
५	सिम्ले टोल	१४			१४	
	जम्मा	५९			५९	
क्र स.	टोलको नाम	पक्की चर्पी भएका	कच्ची चर्पी भएका	चर्पी नभएका	जम्मा घर संख्या	
बडा नं ४						
१	कमेरे टोल	९	११		२०	
२	माझी टोल	२	१०		१२	१ घरमा नभएको
३	पाठक थर	८	४		१२	
४	खत्री टोल	१८	३		२१	
५	वाहविसे टोल	२९	०		२९	
	जम्मा	६६	२८		९४	
बडा नं ५						
१	दूतौदी टोल	५			५	
२	चिप्लेढुडगा टोल	२			२	
३	कार्कि टोल	९			९	
४	पिल्लेवारी टोल	३	१		४	
५	वूडाधर टोल	५			५	
६	वगाडी टोल	४			४	
७	वनपाला टोल	२	३		५	

८	ढडाडी टोल	८		८
९	कोईराला टोल	३	१	४
१०	गैराघरा टोल	३		३
११	वेलको रुख टोल	३	१	४
१२	दूर्लाङ्गि टोल	१०	२	१२
	जम्मा	५७	८	६५

बडा नं ६

१	कान्लेस्वारा टोल	१५		१५
२	झूँडाडा टोल	६	३	९
३	पातीखर्क		३	३
४	दमाहा खोला	५		५
५	चण्डीथान	३		३
	जम्मा	२९	६	३५

बडा नं ७

१	चियानडाडा टोल	५	१	६
२	घूमाउने टोल	४	२	६
३	नेपाली टोल	७	२	९
४	लामावारी टोल	३	१	४
५	वाच्छा डांडा टोल	६		६
६	वाटोमाथी टोल	१	१	२
७	वाटो मूनी टोल	२	१	३
८	के.सी.टोल	१३	३	१६
९	कूलामाथी टोल	२०		२०
१०	पाखाटोल	२		२
११	ढाडा टोल	१		१
	जम्मा	६४	११	७५

बडा नं ८

१	दैरेनी टोल	१		२	३
२	वाच्छा पाखा टोल	३	१		४
३	कूलामूनी टोल	६	२		८
४	तल्लोटूनीडाडा	३			२
	जम्मा	१३	३	२	१८

बडा नं ९

१	क्युडाडां टोल	७	३		१०
२	सालडांडा टोल	१३	५		१८
३	आरनथर टोल	३	२		५
४	माझथर टोल	९	०		९
५	हरियाथर टोल	४	३		७
	जम्मा	३६	१३		४९
	कूल जम्मा	३९९	८१	२	४८२
	प्रतिशत	८२.७८	१६.८०	०.४१	१००
	टोलको संख्या ५८				

अनुसूची ८ : विद्यालय तथा संस्थागत शौचालयको वर्तमान अवस्था

वडा. नं	विद्यालय वा संस्थाकोनाम	विद्यार्थी/कर्मचारी विवरण			शौचालय भएको/नभ एको	प्रयोगमा रहेको/नर हेको	पानीको सुबिधा भएको	कैफियत
		महिला	पुरुष	जम्मा				
१	जनकल्याण उच्च मा.वि. (१ देखि १२ कक्षा सम्म)	१५१	१४८	२९९	भएको	रहेको	सामान्य	
२	जनविकास नि.मा.वि. (१ देखि ८ कक्षा सम्म)	५५	६२	११७	भएको	रहेको	मर्मत गर्नुपर्ने	
३	जनपृथ प्रा.वि. (१ देखि ३ कक्षा सम्म)	११	१३	२४	भएको	रहेको	नभएको	
४	ब्राइट प्रूचर वोर्डिङ स्कुल (१ देखि ५ कक्षा सम्म)	२८	३४	७२	भएको	रहेको	भएको	
५	सयपत्रि वोर्डिङ स्कुल (१ देखि ३ कक्षा सम्म)	८	८	१६	भएको	रहेको	भएको	
६	गा.वि.स.भवन	१	३	४	भएको	मर्मत गर्नुपर्ने	रहेको	नभएको
७	उपस्वास्थ्य चौकी	१	३	४	भएको	रहेको	मर्मत गर्नुपर्ने	
८	ईलाका हुलाक कार्यालय	१	२	३	भएको	रहेको		भाडामा
९	पशु सेवा केन्द्र		१	१	भएको	रहेको		भाडामा
१०	सामुदायिक भवन वडा नं. १				नभएको	नरहेको	महिला समुहको मासिक वैठक वस्दा मात्र प्रयोग	
११	सामुदायिक भवन वडा नं. ७				नभएको	नरहेको	महिला समुहको मासिक वैठक वस्दा मात्र प्रयोग	
१२	सामुदायिक भवन वडा नं. ५				नभएको	नरहेको	महिला समुहको मासिक वैठक वस्दा मात्र प्रयोग	
१२	सामुदायिक भवन वडा नं. ९				नभएको	नरहेको	महिला समुहको मासिक वैठक वस्दा मात्र प्रयोग	

अनुसूची ९: पूर्ण सरसफाइका सूचकहरूको अवस्था

क्र. स.	टोलको नाम	धुंवा रहित चुल्हो भएको (गोबर रायस, अन्य	भाडा सुकाउने चाई	घर भित्र बाहिरका ठोस फोहोर मैला खाडलमा फाल्ने	भाडा माझ्ने प्लेट फर्म	घरायसी तहमा पिउने पानी शुद्धिकरण गरी पिउने	महत्वपूर्ण अवस्थामा हातधुने	सफा स्वच्छ तरिकाले खालेकूरा व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी
वडा नं १								
१	वाहून टोल	०	०	०	२	३	३	३
२	निउरे टोल	५	०	०	५	५	५	५
३	भंगेस्थान टोल	२	०	०	१	०	४	४
४	रातामाट टोल	३	०	०	०	३	४	४
५	मगर टोल	६	१	०	१	३	९	९

६	गैराटोल	२	०	०	१	०	४	
७	डोर्मा टोल	६	०	०	०	६	६	६
८	भिडावार टी टोल	२	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	२६	१	०	१०	२०	४२	४२

बडा नं २

१	वि.क टोल	१५	५	०	१२	१०	१२	१७
२	नेपाली टोल	१७	०	०	०	१४	१२	१७
३	खड़का टोल	१०	०	११	११	११	११	११
	जम्मा	४२	५	११	२३	३५	३५	४५
१	कडेनी टोल	४	१	४	४	४	४	४
२	गैरावारी /टारी टोल	१२	०	५	१२	१२	१२	१२
३	खड़का टोल	१५	७	३	३	१५	१५	१५
४	आचार्य टोल	१४	३	२	५	१४	१४	१४
५	सिम्ले टोल	१४	३	३	१०	९	९	१४
	जम्मा	५९	१४	१७	३४	५४	५४	५९
क्र. स.	टोलको नाम	धुंवा रहित चुहो भएको (गोबर ग्यास, अन्य	भाडा सुकाउने चाढ़	घर भित्र बाहिरका ठोस फोहोर मैला खाडलमा फाल्ने	भाडा माझ्ने प्लेट फर्म	घरायसी तहमा पिउने पानी शांदिकरण गरी पिउने	महत्पुर्ण अवस्थामा हातधुने	सफा स्वच्छ तरिकाले खानेकुरा व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी

बडा नं ४

१	कमेरे टोल	१८	०	०	०	०	११	१९
२	मार्भी टोल	१२	०	०	०	०	०	०
३	पाठक थर	१२	०	०	०	०	०	१२
४	खत्री टोल	१५	०	०	०	०	०	१८
५	वाहविसे टोल	२९	०	०	२१	०	२९	२९

	जम्मा	८६	०	०	२१	०	४०	७८
१	दतौदी टोल	४	०	१	०	५	०	५
२	चिप्लेहुड़ गा टोल	१	०	०	०	०	०	२
३	कार्कि टोल	०	०	०	०	०	०	९
४	पिप्लेवार ी टोल	०	०	०	०	०	०	०
५	वडाघर टोल	३	०	१	०	१	१	५
६	वगाडी टोल	३	०	०	०	०	४	४
७	वनपाला टोल	०	०	०	०	०	०	१
८	ढडाडी टोल	२	०	०	०	०	०	२
९	कोईराल ा टोल	४	०	०	०	०	१	४
१०	गैराघरा टोल	०	३	०	३	३	३	३
११	बेलको रुख टोल	०	०	०	०	०	०	२
१२	दल्लाड़ टोल	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	१७	३	२	३	९	९	३७

बडा नं ६

१	काप्लेस्व ारा टोल	२	१५	१५	१२	१०	१५	१५
२	झुम्डाडा टोल	१	०	०	०	०	३	३
३	पातीखर्क	०	०	०	०	०	०	३
४	दमाहा हुड़गा	०	५	५	५	५	५	५
५	चण्डीथा न	०	३	३	३	०	३	३
	जम्मा	३	२३	२३	२०	१५	२६	२९

क्र. स.	टोलको नाम	धुंवा रहित चुल्हो भएको (गोबर ग्यास, अन्य)	भाडा सुकाउने चाढ़	घर भित्र बाहिरका ठोस फोहोर मैला खाडलमा फाल्ने	भाडा माझ्ने प्लेट फर्म	घरायसी तहमा पिउने पानी शद्दिकरण गरी पिउने	महत्पुर्ण अवस्थामा हातधुने	सफा स्वच्छ तरिकाले खानेकुरा व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी
---------	-----------	---	-------------------	---	------------------------	---	----------------------------	---

बडा नं ७

१	चियानडा डा टोल	०	०	०	०	०	०	०
२	घुमाउने टोल	०	०	२	०	०	०	६
३	नेपाली टोल	२	०	०	०	०	०	९
४	लामावारी टोल	४	०	०	०	०	०	४
५	वाच्छा डांडा टोल	०	०	०	०	०	१	४
६	वाटोमाथी टोल	२	०	०	०	०	२	२
७	वाटो मूनी टोल	०	०	०	०	०	३	३
८	के.सी.टो ल	५	०	०	०	०	१६	१६
९	कूलामाथी टोल	१	१	१	०	०	१	२०
१०	पाखाटोल	२	२	२	२	०	२	२
११	ढाडा टोल	०	०	०	०	०	०	१
जम्मा		१६	३	५	२	०	२५	६७

बडा नं ८

१	दैरेनी टोल	१	०	०	०	३	०	३
२	वाच्छा पाखा टोल	१	१	१	१	०	१	४
३	कूलामूनी टोल	३	०	०	०	०	८	८
४	तल्लोटून ओडाडा	२	१	१	२	२	२	२
	जम्मा	७	२	२	३	५	११	१७

बडा नं ९

१	क्युडाडां टोल	०	०	०	०	०	०	०
२	सालडां डा टोल	३	१०	०	०	०	१८	१८
३	आरनथर टोल	०	०	०	०	०	३	३
४	माझथर टोल	३	०	०	०	०	९	९
५	हरियाथ र टोल	१	०	०	०	०	४	४
	जम्मा	७	१०	०	०	०	३४	३४
	कूल जम्मा	२६३	६१	६०	११६	१३८	२७६	४०८

अनुसूची-१०: गाविस स्तरिय योजना तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको विवरण र लागत

क्र .सं	योजनाको नाम प्राथमिक ताको आधारमा	वडा नं	नया/ मर्मत/पुन निर्माण	श्रोतको नाम	टोलको नाम	लाभान्वि त घरधुरी	जनसंख्या	लागत ने रु
क. ग्रामीणी खानेपानी योजनाहरू								
१	खोलाखर्क खा.पा आयोजना	९	नयां	खोला खर्क	क्यूडाडा, सालडाडा	२९	१५९	१४३१०००
२	वृहत वाच्छाखोला खा.पा आयोजना	२,३,४,५,६, ७,८, ९	नयां	तिनधारे, वनटारी, वतासे, फुरो, खोटेको रुख तल्लो, खोटेको रुख उपाल्लो, भुतेखोला दुतौदी, सिमलको वोटमुनी	विक टोल, नेपाली टोल, खड्का टोल, कडेनी, गैरावारी, टारी, खड्का, आचार्य, सिम्ले, कमेरे, माझी, पाठकथर, खत्री, वाहविसे, दुतौदी, चिप्लेढुड्गा, कार्की, पिल्लेवारी, वुढाघरवगाडी, वनपाला, ढडाडी, कोईराला, गैराघर, वेलको रुख, दुर्लड, काप्लेस्वारा, डुम्डाडा, पातीखर्क, दमाहाखोला, चण्डिथान, च्यानडाड, घुमाउने, नेपाली, लामावारी, वाच्छाच्छाडाड, वाटोमाथी, वाटामुनी, कै.सीटोल, कुलामाथी, पाखाटोल, ढाडाटोल, दैरेनी, वाच्छा पाखा, कुलामुनी, तल्लो टुनीडाडा, सालडाडा, आरनथर, माझकथर	४०४	२२२२	१९९९८०००
३	भुतेखोला दुतौदी	२,५	नयां	भुतेखोला	दुतौदी टोल	९	४९	४४१०००
४	ओखेनी वुकेखोला	१,५	नयां	ओखेनी वुकेखोला	भेडावारी, दुर्लाड, फोक्सिङ	६५	३५७	३२१७५००
५	मजुवाखोला	६,८	नयां	मजुवा खोला	पातीखर्क, डुम्डाडा	१२	६६	५९४०००
६	प्यारसिंह खोला	६,७	मर्मत	दमाहा खोला	चण्डिथान वाच्छाडाडा	२६	१४३	२७१७१००

	प्राथमिकता प्राप्त ६ योजनाको कूल जनसंख्या तथा लागत							२९९६	२८३९८६००	
ख. श्रोत संरक्षण										
क्र. सं	योजनाको नाम प्राथमिक ताको आधारमा	बड । न	नया/मर्मत/पुन निर्माण	श्रोतको नाम	टोलको नाम/घरधुरी			घरधुरी	जनसंख्या	लागत ने रु
१	फोकिस ड खोला	१	नयां	फोकिसड खोला	भेडावारी			६	३३	३९६००
२	माभीपानी थापा धारा	४	नयां	माभीपानी थापा धारा	माभी टोल			१२	६६	७९२००
३	भाक्रि थान	५	नयां	भाक्रिथान	डडाली			८	४४	५२८००
४	उपल्लोकुवा	३	नयां	उपल्लोकुवा	गैरावारी			१२	६६	७९२००
	प्राथमिकता प्राप्त ४ श्रोत संरक्षणको कूल जनसंख्या तथा लागत								२०९	२५०८००

अनुसूचि ११

गाविसमा रहेका पानीका श्रोत संवन्धि विस्तृत विवरण

क्र.स	श्रोतको नाम	श्रोतको कोड नं.नम्बर	वडा नं.	श्रोतको क्षमता		मापन गरेको मिति	GPS Data			
				Discharge	Save Discharge		X	Y	Z	Accuracy
१	भाकिथान मुल	४४०००२०९८०१	१	०.०५	०.०४	२०७१/२/८	००४६०७२६	०३१०६८५०	९०१	९
२	दुकेखोला	४४०००२०९८०२	१	१.१	०.८८	२०७१/२/९	००४६०९०३	०३१०६८३४	९९५	११
३	ओखनी मुल	४४०००२०९८०३	१	०.२८	०.२२	२०७२/२/८	००४६१५७४	०३१०६६२९	९५०३	५
४	बुटामुनी मुल	४४०००२०९८०४	१	१	०.८	२०७२/२/८	००४६०२९३	०३१०६९९६	९७६	१३
५	उपाल्लोखोटेको रुख मुल	४४०००२०२८०१	२	०.०५	०.०४	२०७२/२/८	००४६२१५२	०३१०८०४	९८१	१३
६	उपाल्लोखोटेको रुख मुल	४४०००२०२८०२	२	०.१६	०.१२८	२०७२/२/९	००४६२१२३	०३१०८८३३	९३०	१२
७	खोटेको रुख मुल	४४०००२०३८०१	३	२	१.६	२०७२/२/९	००४६२१०२	०३१०९५७५	८०९	३
८	छिहिरो मुल	४४०००२०३८०२	३	१	०.८	२०७२/२/९	००४६२६२५	०३१०९५८३	८१६	३
९	सिम्ले काल्पेमुल	४४०००२०३८०३	३	०.०८	०.०६	२०७२/२/९	००४६१८५४	०३१०९२०९	८२२	४
१०	माझीपानी गुप्लेको मुल	४४०००२०४८०१	४	०.०९	०.०७	२०७२/२/८	००४६१९१३६	०३१०८६५२	६७८	५
११	दुलोधारो मुल	४४०००२०४८०२	४	०.०८	०.०६	२०७२/२/८	००४६१११७१	०३१०८७८८	६८९	
१२	गुरुडो धारो मुल	४४०००२०४८०३	४	०.०८	०.०६	२०७२/२/८	००४६११८४	०३१०८९०४	६८१	४
१३	भुतेखोला	४४०००२०४८०४	४	०.०८	०.०६	२०७२/२/९	००४६११८२२	०३१०९२३८	८०१	५
१४	साउनेमुल	४४०००२०५८०१	५	०.८	०.६६	२०७२/२/८	००४६१४४४	०३१०८३२९	८४४	१९
१५	वेलकोरुखमुल	४४०००२०५८०२	५	०.०५	०.०४	२०७२/२/१०	००४६१३३३	०३१०७१०२	८५६	२१
१६	दुकेखोला सिमलको रुख	४४०००२०५८०३	५	०.०४	०.०३	२०७२/२/९	००४६१९८१	०३१०९०७६	८३८	३
१७	भाकिथान मुल	४४०००२०५८०४	५	०.७	०.५६	२०७२/२/८	००४३१०३३	०२७०५७६१	९३८५	५
१८	प्यारसिंह मुल	४४०००२०६८०१	६	०.३८५	०.३०८	२०७१/१२/२७	००४६२४३३	०३१०७०५४	९५९२	१५
१९	चमेलीगाडे मुल	४४०००२०६८०२	६	०.१३	०.१०४	२०७१/१२/२७	००४६२७५५	०३१०७५	१४०७	५
२०	मजुवा खोला	४४०००२०६८०३	६	०.७	०.४८	२०७१/१२/२७	००४६२७९८	०३१०७३९२	१४६१	३
२१	मजुवाखोला महान	४४०००२०६८०४	६	०.५४५	०.४३७	२०७१/१२/२७	००४६२८६७	०३१०७४४२	१३३८	९
२२	मजुवाखोला चिलाउनेघाटे	४४०००२०६८०५	६	०.४३६	०.३४८	२०७१/१२/२७	००४६२९०७	०३१०७८३९	१२०२	१०
२३	मुलडांडा	४४०००२०६८०१	८	१.०९	०.८७२	२०७१/१२/२८	००४६२५५२	०३१०७९३६	१२०३	३
२४	तिनधारे मुल	४४०००२०६८०२	८	०.८५	०.६८	२०७१/१२/२८	००४६२६३३	०३१०८१२९	११३५	५
२५	कोखेखोल मुल	४४०००२०६८०३	८	१.२	०.९६	२०७१/१२/२८	००४६२६६७	०३१०८१३२	१११५	८
२६	दाढाको मुल	४४०००२०९८०१	९	०.१	०.०८	२०७१/१२/२८	००४६३१०४	०३१०८३५४	९०४६	११
२७	दाढाखोला मुल	४४०००२०९८०२	९	०.७०	०.५६	२०७१/१२/२८	००४६३१९२	०३१०८०७१	११७१	१३
२८	टिमुरेघाटी मुल	४४०००२०९८०३	९	०.५	०.४	२०७१/१२/२८	००४६४००८	०३१०८८७६	१८३८	३
२९	सिमखेत मुल	४४०००२०९८०४	९	०.४२	०.३३	२०७१/१२/२८	००४६३४८४	०३१०९०२३	८९८	३

૩૦	ચૌતારીખોળા	૪૪૦૦૦૨૦૯૮૦૫	૧	૦.૨૫	૦.૨	૨૦૭૧/૧૨/૨૬	૦૦૪૬૩૦૧૨	૦૩૧૦૮૭૩	૧૨૬	૬
૩૧	વનટારી મુલ	૪૪૦૦૦૨૦૯૮૦૬	૧	૦.૬૨૫	૦.૫	૨૦૭૧/૧૨/૨૬	૦૦૪૬૩૧૮૯	૦૩૧૦૯૪૧૬	૮૨૧	૮

अनुसूची-१२: गाविस स्तरीय पूर्ण सरसफाई रणनीतिक योजना

पूर्ण सरसफाई रणनीतिक योजना

खुल्ला दिसामुक्त घोषणाको प्रतिफललाई दिगो र निरन्तर रूपमा अगाडि बढाई आधारभूत सरसफाई तथा स्वच्छताको अवस्थामा सुधार गर्नु पर्दछ । घोषणाको समयसम्म आउदा सम्म गर्न बाकी रहेका सरसफाईका गतिविधिहरु सुधार गर्नुपर्ने महशुस भएका पक्षहरु, थप गर्नुपर्ने तथा स्तरीकरण गर्नुपर्ने कुरा थाति रहेका हुन्छन् । खुल्ला दिसामुक्त घोषणालाई दिगोरूपमा अगाडि बढाउनका लागी, घोषणा पछिको सुविधामा पहाच तथा पूर्ण सरसफाई अभियानलाई समयमै सफल बनाउने चाहना गाविसको रहेको छ । गाविसको सरसफाई तथा स्वच्छताको अवस्था पहिचान, योजना तयार, स्रोत साधनको परिचालन, प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी छिटो भन्दा छिटो सफलता हासिल गर्नका लागि गाविस स्तरीय पूर्ण सरसफाई रणनीतिक योजनाको आवश्यकता महशुस गरी यो रणनीतिक योजना तयार गरिएको छ ।

१. सोच

वाच्छा गाविसमा बसोबास गर्ने सम्पूर्ण वासिन्दाहरुको स्वास्थ्य र सरसफाईमा पुर्णआनीवानी परिवर्तन, आर्थिक समुन्नति र वातावरण मैत्री सामाज निर्माण गर्नु रहेको छ ।

२. लक्ष्य

क) पूर्ण सरसफाईको लागि आवश्यक पर्ने विवरणहरु बडागत रूपमा वि.सं. २०७२ साल आश्विन मसान्त सम्ममा पुरा गरिने छ ।

ख) २०७२ मंसिर मसान्त सम्ममा गाविसको सम्पूर्ण बडाहरु वि.स. २०७२ माघ मसान्त सम्ममा गाविसलाई तै पूर्ण सरसफाई तथा आनीवानी परिवर्तन भएको घोषणा गरिने छ ।

ग) वाच्छा गाविसलाई वि.स. २०७२ माघ सम्ममा पूर्ण सरसफाई घोषणा गरी वि.स. २०७२ माघ पश्चात पूर्ण सरसफाई पश्चातको क्रियाकलापहरुको थालनी गरिने छ ।

३. उद्देश्य

यस रणनीति तयार भएपछि निम्न उद्देश्यहरु पुरा हुनेछन्:

क) खुल्ला दिसामुक्तलाई दिगो रूपमा अगाडि बढाउन सहयोग पुग्ने छ ।

ख) व्यक्तिगत, घरायसी, संस्थागत तथा वातावरणीय सरसफाई प्रवर्द्धन हुने छ ।

ग) संस्थागत, सार्वजनिक तथा घरायसी शौचालयलाई संरचनागत रूपमा स्थायी तथा प्रयोगकर्ता मैत्री बनाउने वातावरण तयार हुने छ ।

घ) स्थानीय स्रोत तथा साधनलाई योजनागत रूपमा नियमित परिचालन गरिने छ ।

ड.) पूर्ण सरसफाईको लागि कार्य योजना तयार गरी तोकिएको समयमा नै घोषणा गरिने छ ।

४. रणनीति:

क) वाच्छा गाविसलाई वि.स. २०७२ माघ मसान्तसम्ममा पूर्ण सरसफाई घोषणा गरी पूर्ण सरसफाईको वानी ब्यबहार परिवर्तन भएको प्रमाणीकरण गर्ने ।

ख) खुल्ला दिसामुक्त पछिको अवस्थाको विश्लेषण गरी गाविसको सरसफाई तथा स्वच्छताका अवस्था पहिचान गर्ने । गविसमा रहेको स्रोत र साधनको पहिचान, परिचालन र परिवेश (३ प) निर्माण गर्ने ।

ग) भिवाससिसि, बडा नागरिक मञ्च, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, गाविसले पूर्ण सरसफाईको अभियान अगाडि बढाउने सबैलाई समेट्नेको मुख्य जिम्मेवारी लिने ।

घ) जिविस, गाविस तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूले वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेट विनोजित गर्नेकममा पूर्ण सरसफाई तथा आनीवानी परिवर्तनलाई प्राथमिकतामा राख्न पहल गर्ने ।

ड.) गाविसमा भएको सार्वजनिक, संस्थागत तथा विद्यालय शौचालयहरूलाई स्थायी र स्वच्छ बनाउन शौचालय संचालन तथा मर्मतका लागि बिशेष कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । साथै घरायसी शौचालयको अवस्था नियमित रूपमा सुधार गर्ने ।

च) जिल्ला र गा. वि. स. मा रहेका विभिन्न सरकारी तथा अर्ध सरकारी कार्यालयहरु, नागरिक समाज, संचार क्षेत्र तथा पत्रकार, समाजसेवी व्यक्तिहरु, राजनीतिक संगठनहरु, खानेपानी उपभोक्ता महासंघ,

विद्यालय, नीजि क्षेत्र, सामुदायिक वन, महिला सञ्जाल, दलित सञ्जाल, जनजाति सञ्जाल, गैर सरकारी संस्थाहरु तथा विभिन्न निकायहरुसागको सहकार्य, समन्वय, जिम्मेवारी बाडफाड गरी पूर्ण सरसफाइ अभियान लाई अघि बढाउने ।

छ) गाउँ वस्ती, टोल, वडा, विद्यालयहरूले पूर्ण सरसफाइ अभियान सफल पार्न कार्य योजना सहित सकिय रुपमा संलग्न हुने र साथै भिवाससिसिको निर्णयलाई कार्यान्वयन गर्न जिम्मेवारी वहन गर्ने ।

ज) संस्थागत तथा संरचनागत रुपमा कार्य योजना निर्माण, वजेट ब्यवस्थापन, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा समिक्षा प्रणाली बनाउने ।

झ) पूर्ण सरसफाइको अभियान असहयोग गर्ने व्यक्ति, संस्था वा समूहलाई सहि दिशामा ल्याउनका लागि गाविसले थप नियमहरु आवश्यकता अनुसार बनाउने र अनुमोदन गरि लागु गर्ने ।

ञ) प्रोत्साहन, सम्मान, पुरस्कारको माध्यमबाट पूर्ण सरसफाइको अभियानलाई तीव्रता दिइने छ भने दण्ड, सजाय, जरिवनाको नीतिको माध्यमबाट पूर्ण सरसफाइ अभियानमा आएको प्रतिकूल वातावरणलाई सुधार गर्ने ।

ट) समुदायको अगुवाईमा पूर्ण सरसफाइ, विस्तारित समुदायको अगुवाईमा पूर्ण सरसफाइ तथा विद्यालयको अगुवाईमा पूर्ण सरसफाइ अवधारणालाई मुख्य आधार मानी पूर्ण सरसफाइ अभियान संचालन गर्ने ।

५. कार्यनीति

क) गाविसमा संचालन गरिन सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी कियाकलापहरु एकिकृत रुपमा संचालन गर्न सबै सरोकारावालाहरु बीच प्रत्येक महिनाका एकपटक वैठक बस्ने ।

ख) गाविसमा भएको स्रोत साधानको पहिचान गरि गाविसको योजना तयार तथा अद्याबधिक गर्ने ।

ग) गाविस तहको योजनालाई आधार मानी प्रत्येक वडा, विद्यालयहरूले संरचनागत रुपमा अघि बढाउने । उनीहरूको क्षमता विकासको लागि सचेतना तथा अभिमुखीकरण गर्ने । विषयबस्तु, कार्य योजना र अनुगमनको ढाचाको वारेमा प्रष्ट पार्ने ।

घ) वडा तथा गाविस तहमा नियमित वैठक बस्ने । प्रत्येक वैठकमा कम्तीमा महिनाभरि भएको प्रगति, भोग्नु परेको समस्या, सम्भावित चुनौति, समाधानको उपाय र आगिम महिनाको लक्ष्यहरु विवरण पेश गर्ने ।

ड.) जिल्लाले निर्धारित गरेको पूर्ण सरसफाइको सूचकहरूको विवरण राख्ने, अद्याबधिक गर्ने र भिवाससिसिले यसको अवस्थाको लेखाजोखा गरि आवश्यकतानुसार थप कदम चाल्ने ।

च) गाविस स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति (भिवाससिसि) को नाममा गाविसमा सरसफाइ कोष स्थापना गर्ने र कोष परिचालन गरि एकिकृत रुपमा कार्यक्रम संचालन गर्ने । यसको लागि प्रत्येक वर्ष कुन कुन संघ संस्थाले कति रकम विनियोजित गर्ने भन्ने कुरा भिवाससिसि र सरोकारावालाहरूको भेलावाट निर्णय गर्ने ।

छ) सरसफाइ तथा स्वच्छता र शौचालय सम्बन्धी सामाग्री सजिलैसागै समयमै सस्तो र विकल्प सहित प्राप्त गर्न व्यवसायीहरुसाग सहकार्य गर्ने । गाविस हाताभित्रै प्यान, पाइप, सिमेन्ट, रड, हर्पिंक, ब्रस, सावुन, टुथपेट, काइयो, नेल कटर उपलब्धताको ब्यवस्था गर्ने त्यस्तैगरि सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी स्रोत व्यक्ति, चर्पी निर्माण, रिड. तथा प्यान बनाउने मिस्त्री तयार गर्ने ।

ज) स्वास्थ्य तथा शारीरिक अध्ययन गराउने शिक्षक, गाविस सचिव, स्वास्थ्य चौकीका इन्चार्ज, गाविसमा कार्यरत बिकाससाग सम्बन्धित कर्मचारी, गैर सरकारी संस्थाको सामाजिक परिचालकहरु, महिला स्वास्थ्यकर्मी, क्लवका प्रतिनिधिहरु र यस्तै अन्य व्यक्तिहरूलाई स्रोत व्यक्ति तयार गर्ने ।

झ) वडा नागरिक मञ्चले वडा वास सिसिको भूमिका समेत निर्वाह गर्ने सो मञ्चले आ आफ्नो वडामास्थानीय स्तरका उत्प्रेरकहरु तयार तथा परिचालन गर्ने । वडा नागरिक मञ्चले वडाको सरसफाइको नेतृत्व, कार्य योजना कार्यान्वयन, मानवीय स्रोतको परिचालन, कार्य योजना अद्याबधिक गर्ने तथा अनुगमनका कामहरु गर्ने ।

ज) भिवाससिसिससाग समन्वय गरि सम्बन्धी वडाका वडा नागरिक मञ्चले हरेक घरको सम्पूर्ण नामावली अभिलेख राखी सरसफाइ कार्ड वितरण गर्ने । पुर्ण सरसफाइ भएपछि पूर्ण सरसफाइको प्रमाणीकरण गर्न स्टीकर टास्ने । गा. वि. स.मा कुनैपनि किसिमको सेवा सुविधा र सिफारिस लिन आउदा घरमा पूर्ण सरसफाइको सूचक पुरा भए नभए वा कति वटा पुरा भएको जनाकारी लिने । तोकिएको समयसम्म पुरा

भएको प्रमाण पेश नगर्ने घरधुरीहरूलाई गा.वि.स. वाट दिईने सेवा सुविधा तथा सिफारिसको सन्दर्भमासमयमै बिस्तृत छलफल गर्ने ।

ठ) स्वास्थ्य चौकिमा सरसफाइ डेस्क स्थापना गर्ने र सेवा लिन आउने विरामी तथा उसको साथमा आउने परिवारका सदस्यलाई पूर्ण सरसफाइ सम्बन्ध जानकारी दिने र साथै प्रत्येक विद्यालयहरूमा सरसफाइ नमूना टेबल राखी सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।

ठ) पूर्ण सरसफाइ घोषणाको लागि गाउँ, टोल, वडाहरू वीच प्रतिस्पर्दा गराउने र घोषणा गरेको आधारमा प्रोत्साहनका व्यवस्था गर्ने । त्यस्तैगरि गा.वि.स स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको निर्णयानुसार अन्य पुरस्कार तथा प्रोत्साहन दिनुपर्ने व्यक्ति, संस्था वा समूह पहिचान गरि पुरस्कृत गर्ने ।

ड) पूर्ण सरसफाइ घोषणाको प्रतिवद्धता तयार पारीघोषणाको दिन सम्पूर्ण समुदायहरूलाई प्रतिवद्धता व्यक्त गर्न लगाउने र सोही पूर्ण सरसफाइलाई स्थायीत्व दिने ।

६. स्रोत र साधनको व्यवस्थापन

क) मानवीय स्रोत साधन पहिचान र परिचालन

- गा.वि.स स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति
 - वडामा बडा नागरिक मञ्चहरू
 - गाविस स्तरीय सञ्जालहरू
 - शिक्षक शिक्षिका, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ तथा जुनियर रेडक्स र बाल क्लब
 - गा.वि.स. भित्र रहेका सरकारी, गैर सरकारी संस्था, विकाससाग सम्बन्धी निकायहरूका प्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरू
 - पूर्ण सरसफाइ सम्बन्ध उत्प्रेरकहरू
 - महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका
 - सामाजिक परिचालकहरू
 - सहकारी संस्थाहरू
 - धार्मिक तथा सास्कृतिक समूह तथा ती समूहका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरू
 - स्थानीय स्तरमा गठित समूहमा आवद्ध व्यक्तिहरू (आमा समूह, महिला समूह, बालक्लब, आदि)
 - राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू
 - नेपाल रेडक्स सोसाइटी, उप शाखा एवं त्यसका सदस्यहरू
 - सुरक्षा निकाय,
 - दातृ निकाय र त्यससाग आबद्ध व्यक्ति तथा संस्थाहरू
 - स्थानीय तहका दक्ष मानवीय स्रोतहरू जस्तै: सिकर्मी, डकर्मीहरू, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी स्रोत व्यक्तिहरू
 - स्थानीय व्यवसायी, व्यापारीहरू तथा निर्माण व्यवसायी
 - नागरिक समाज
 - संचार गृह तथा पत्रकारहरू
 - सार्वजनिक यातायात कर्मचारी तथा चालकहरू
- ख) आर्थिक स्रोत साधन पहिचान र परिचालन

क्र. स.	निकायहरू	वार्षिक बजेट
१	गा.वि.स.को सरसफाइ कोष	२५०००।"
२	गा.वि.स को वार्षिक सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रम	५००००।"
३	सम्पुरक कोषहरू	०
४	वन उपभोक्ता समिति	१०००००।"
५	वडाहरूवाट संकलन	५००००।"
६	जरिवाना संकलन	१००००।"
७	सहयोग (दान, चन्दा, पुरस्कार आदि)	२००००।"
	जम्मा	२५५०००।"

७. वाच्छा गाविसको विद्यमानचुनौती तथा अवसरहरू:

क) चुनौतीहरू

- भिवाससिसिको नियमित वैठक, कार्य योजनानुसार कियाकलाप संचालन, वार्षिक बजेटको वातावरण सृजना जस्ता गतिविधीमा निर्वाह गनुपर्ने भूमिका ।
- प्रत्येक घरधुरीमा भएको शौचालयको मर्मत सभार तथा स्तरोन्नती, तया निर्माण भएको घरधुरी तथा वसाइ सराइ घरधुरीमा शौचालयको सुनिश्चिता ।
- संस्थागत तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा रहेका शौचालय र सरसफाइ तथा स्वच्छताको दीगोपना गर्दै अवस्थामा सुदृढीकरण ।
- सावुन पानीले हातधुने, घरायसी पानी शुद्धिकरणका विधि अपनाई पानी पिउने तथा व्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने सन्दर्भमा व्यक्तिगत तहमा चेतना अभिवृद्धि ।
- गाविस तथा वडातहमा त्यार भएको कार्य योजना तथा अनुगमन प्रणालीको कार्यान्वयन र प्रभावकारिता ।
- पूर्ण सरसफाइको अभियान प्रत्येक घरदैलो, विद्यालय र संघ संस्थाहरूको संलग्नता र परिवर्तनको लागि जिम्मेवारी लिने ।
- तोकिएको समयसीमा भित्रै वडा तथा गाविसलाई पूर्ण सरसफाइयुक्त क्षेत्र घोषणा ।

ख) अवसरहरू

- गाविसमा एक चरणको सरसफाइ अभियान सफल भै खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएको र सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानले निरन्तरता पाएको ।
- गाविसस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति र वडामा वडा नागरिक मञ्चले वडा सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको रूपमा जिम्मेवारी वहन गर्न सक्ने अवस्था रहेको ।
- गाविसभित्र रहेको सम्पूर्ण निकायहरू खुल्ला दिसामुक्त अभियानमा सक्रिय रूपमा सहभागि भएकोले खुल्ला दिसामुक्तको दीगोपना र पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तन सम्बन्धी जानकारी हासिल गरेको ।
- पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तनको अभियानलाई संचालन गर्न सहयोगी निकाय र गाविसभित्र पनि मानवीय स्रोत त्यार भै सकेको ।
- स्थानीय निकाय र स्थानीय समुदायको अगुवा र अपनत्व वहन गरेकोले अभियान लामो समयसम्म व्यक्तिगत तहसम्म पुग्ने ।
- गाविसभित्र वसिन्दाहरूको सरसफाइ तथा स्वच्छताको सचेतनाको स्तर दिनप्रतिदिन बढाउँ गएको ।

- स्वयं राष्ट्रले पनि सरसफाइ तथा स्वच्छताको विषयवस्तुलाई आधारभूत सवालको रूपमा लिई माताहतको निकायलाई सक्रिय रूपमा जिम्मेवारी बहन गर्न निर्देशन दिएको ।
- गा.वि.स.मा विभिन्न किसिमका सामुदायिक संघ संस्थाहरू, आमा समुह, वाल क्लबहरू, महिला समुहहरू तथा जातिय संगठनहरू कार्यरत रहेकाले तिनीहरूलाई सरसफाईको क्षेत्रमा परिचालन गर्न सकिने ।

८. अनुगमन र मूल्यांकनः

गाविसमा पूर्ण सरसफाईको अभियान प्रभावकारी रूपले संचालन तथा सफल बनाउन जिल्ला तह, गाविस तह, बडा तह र स्थानीय समुदायहरूको तहवाट अनुगमन गरिने छ । गाउँ स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिले आवश्यकतानुसार तहगत अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति बनाउने छ । सो समितिले नियमित अनुगमन गर्ने छ । अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्नका लागि विधिहरू निर्धारण गरि व्यक्तिगत, घरायसी तथा संस्थागत तहमा पूर्ण सरसफाईका सूचकहरू पुरा भए नभएको अनुगमन गर्ने छ । अनुगमनको लागि पूर्ण सरसफाईको सूचक तथा विस्तारीत सूचक सहित फारम तयार गरिने छ । अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिले फारम भरि प्रतिवेदन तयार गर्ने छ । सोही प्रतिवेदनलाई आधारमानी आगमी दिनमा गरिने क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिने छ ।

९. पूर्ण सरसफाइ पश्चातको क्रियाकलापहरूः

खुल्ला दिसामुक्त घोषणा पश्चात घोषणालाई दीगो बनाउने र पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तनको अभियानलाई तीव्रता दिइ पूर्ण सरसफाइयुक्त क्षेत्र बनाउनु हो । पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तन क्षेत्र घोषणा पश्चात पनि सरसफाइ तथा स्वच्छताको अभियान सम्पन्न भएको हुँदैन । तसर्थ पूर्ण सरसफाइलाई दीगोपना र घोषणा गर्दा सूचकको रूपमा नभएको अन्य सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्रियाकलापलाई समेट्दै बातावरण मैत्री सरसफाइ तथा स्वच्छता र अर्ध शहरमुखी बिशेषताका सरसफाइ तथा स्वच्छताको अभियानलाई निरन्तरता दिनुपर्छ ।

यसको लागि शौचालयको स्तरीकरण तथा प्रयोगकर्ता मैत्री, भान्साको फोहोरवाट आफैले मल बनाउने, प्लाष्टिकलाई छुटौ जम्मा गरी बिकी वा निर्धारित स्थलमा जम्मा गर्ने, बैकल्पीक उर्जाको प्रयोग, फोहोर मैला व्यवस्थापन, खानेपानीको मुहान संरक्षण, पानीको गुणस्तर परिक्षण, पोखरीहरूको संरक्षण, प्लाष्टिक भोला निषेध, स्यानिटरी ल्याण्डफिल्ड साइट, स्थानीयस्तरमै सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्थापन, ढलको व्यवस्था, नियमित बजेट र संस्थागत क्रियाकलाप आदि क्रियाकलापहरू अगाडि बढाइने छ ।

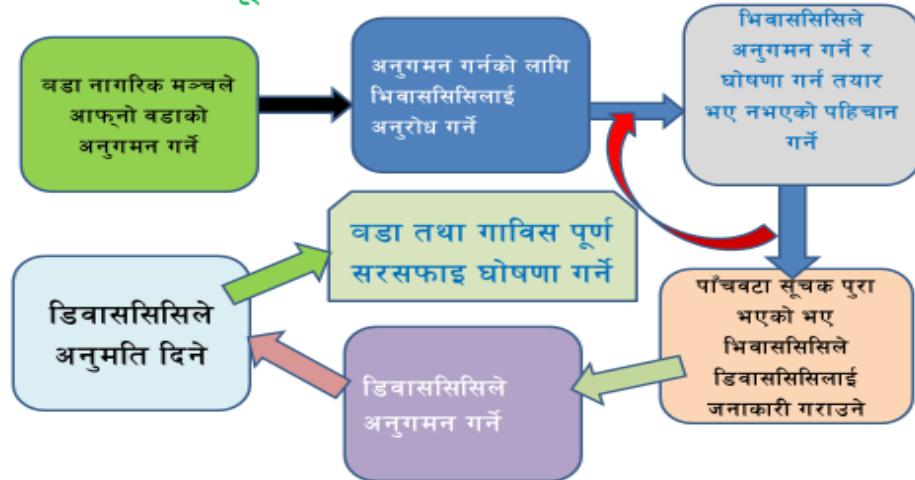
पूर्ण सरसफाईको लागि बडा / गाविस तहका कार्ययोजना

क्र सं	क्रृयाकलाप	मिति		जिम्मेवारी	
		देखि	सम्म	मुख्य	सहयोगी
१	गाविस सचिवसाग भेटघाट गरि भिवाससिसिको बैठकको मिति निर्धारण गर्ने	२०७२/४/१५	२०७२/४/२०	सदस्य सचिव	जिविस
२	भिवाससिसिको बैठक: खुल्ला दिसामुक्त घोषणा पछिको अवस्था माथि छलफल,	२०७२/४/२५	२०७२/४/२५	संयोजक	जिविस
३	गाविसको सबै घरधुरी सरसफाइ सम्बन्धी तथ्यांक संकलन (चपी, चाड., फोहोर थुपार्ने खाडल, सावुन पानीले हातधुने ठाउ आदि)	२०७२/४/२५	२०७२/४/२५	गाविस	जिविस

क्र सं	कृयाकलाप	मिति		जिम्बेवारी	
		देखि	सम्म	मुख्य	सहयोगी
४	गाविस स्तरीय पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी कार्य योजना निर्माण तथा जिम्मेवारी वाडाफाड	२०७२/५/५	२०७२/५/१०	गाविस	जिविस
५	वडा नागरिक मञ्चको बैठक र वडा वास सिसिको जिम्मेवारी सम्बन्धी निर्णय गर्ने	२०७२/५/११	२०७२/५/२०	गाविस	जिविस
६	वडा नागरिक मञ्चलाई अभिमुखिकरण	२०७२/५/२५	२०७२/६/५	गाविस	जिविस
७	वडा वाससिसि । वडा नागरिक मञ्चको नेतृत्वमा वडा कार्य योजना निर्माण	२०७२/६/१५	२०७२/६/२०	गाविस	जिविस
८	वडा तहका पूर्ण सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी छलफल तथा अन्तरक्रिया	२०७२/६/२१	२०७२/६/२५	गाविस	जिविस
९	प्रत्येक दुई महिनाको एक पटक भिवाससिसि को बैठक	२०७२/६/२६	२०७२/६/३०	गाविस	जिविस
१०	प्रत्येक एक महिनाको एक पटक वाडवाससिसि । वडा नागरिक मञ्चको बैठक	२०७२/५/१	निरन्तर	गाविस	जिविस
११	राजनैतिक दल र वीच भिवाससिसिवीच छलफल र कार्यकममा सहयोग गर्ने वातावरण बनाउने	२०७२/५/१	२०७२/५/३	गाविस	जिविस
१२	आमा समूह, वन समूह, क्लब, जातिगत तथा सास्कृतिक सञ्जलहरूसाग छलफल तथा अन्तरक्रिया	२०७२/६/२६	२०७२/६/३०	गाविस	जिविस
१३	बिभिन्न माध्यमवाट प्रचार प्रसार तीव्र गर्ने कार्यकम निर्धारण गर्ने जस्तै: सार्वजनीक सुचना टांस प्रचार प्रसार/ वॉड, माइक्रो, विद्यालय स्तरीय याली, स्थानीय एफ एम आदि	२०७२/७/१	२०७२/७/५	गाविस	जिविस
१४	प्रत्येक विद्यालयमा सर्वथागत वास समिति गठन गर्ने (शिक्षक, अभिभावक तथा विद्यार्थी रहेन गरि) तथा विद्यालय र विद्यार्थीको घरसम्मलाई ध्यानमा राखि कार्य योजना तयार गर्ने	२०७२/६/२०	२०७२/६/३०	गाविस	शिक्षा समिति
१५	विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक शिक्षक संघ र शिक्षक शिक्षिकासाग अन्तरक्रिया अभिमुखिकरण तालिम	२०७२/६/२०	२०७२/६/३०	गाविस	जिविस
१६	महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविका तथा नागरिक समाजहरूसाग अन्तरक्रिया	२०७२/५/१	२०७२/५/१५	गाविस	जिविस

क्र सं	कृयाकलाप	मिति		जिम्बेवारी	
		देखि	सम्म	मुख्य	सहयोगी
१७	प्रत्येक विद्यालयमा विद्यालय स्तरीय बाल क्लब गठन तथा परिचालन	२०७२/६/१	२०७२/६/१०	गाविस	जिविस
१८	विद्यालय स्तरीय बाल क्लबसाग अन्तर्रक्षिया	२०७२/७/५	२०७२/७/१०	गाविस	जिविस
१९	गा.वि.स स्तरीय अनुगमन समिति गठन तथा आचार संहिता निर्माण	२०७२/५/१	२०७२/५/५	गाविस	जिविस
२०	वडा स्तरीय अनुगमन समिति गठन तथा आचार संहिता निर्माण	२०७२/६/१	२०७२/६/१०	गाविस	जिविस
२१	गा.वि.स स्तरीय सम्पूर्ण कार्यालयहरूमा सरसफाई सम्बन्धी प्रचार सामग्री टास्ने	२०७२/७/१०	२०७२/७/१५	गाविस	जिविस
२२	स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू द्वाराघरदैलो कार्यक्रम (महिनाको १ पटक)	२०७२/५/१	निरन्तर	गाविस	जिविस
२३	प्रत्येक महिनामा कम्ती एकपटक शिक्षक, विद्यार्थी र संचालक समितिद्वारा विद्यालय सेवा क्षेत्रमा घर दैलो कार्यक्रम	२०७२/६/५	२०७२/१०/३०	गाविस	जिविस
२४	प्रत्येक महिना प्रत्येक वडाले पूर्ण सरसफाईको सूचक कनकुन घरले पुरा गरे र गरेन् तथ्यांक अद्यावधिक गर्ने	२०७२/५/१	निरन्तर	वडा नागरिक मञ्च	भिवाससिसि
२५	प्रत्येक महिनामा सकलन गरेको तथ्यांक सार्वजनिक स्थल र गाविसमा टास्ने	२०७२/६/१	निरन्तर	वडा नागरिक मञ्च	भिवाससिसि
२६	प्रत्येक वडा र गाविसको पूर्ण घोषणा गर्ने मिति उल्लेख गर्ने	२०७२/९/१	२०७२/९/५	गाविस	जिविस
२७	सर्व प्रथम खुल्ला पूर्ण सरसफाई क्षेत्र घोषणा गर्ने वडा तथा विद्यालयलाई सम्मान र कदर	२०७२/९/१	२०७२/९/५	गाविस	जिविस
२८	सरसफाई परिचय पत्र वितरण	२०७२/७/५	२०७२/७/३०	गाविस	जिविस
२९	पूर्ण सरससफाई घोषणा पश्चातको वारेमा बैठक वस्ने	२०७२/११/५	२०७२/११/५	गाविस	जिविस

पूर्ण सरसफाई घोषणा प्रक्रिया



अनुसूची-१२: गाविसको प्राप्त तथ्याङ्क अनुसारका जिआइएस् नक्शाहरु